

2015

The Strategy of Sustainable Development

Октобар
2015

СТРАТЕГИЈА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ МАЛО ЦРНИЋЕ 2015-2020

Октобар 2014

Општина:

Мало Црниће, Мало Црниће 12311

Врста документа:

Стратегија одрживог развоја

Одговорна особа:

Председавајући Партнерског савета:

Општински координатор:

Чланови локалног партнерског тима:

Усвојена од Скупштине општине 04.12.2014.године

Драган Митић, председник општине

Драган Митић, председник општине

Горанка Стевић, председник скупштине општине

Драган Митић, председник општине

Горан Дачић, заменик председника општине

Горанка Стевић, координатор

Драгана Стојковић, заменик координатора

Саша Дедеић, представник РРА

Марина Марковић, начелник општинске управе

Јелица Мрдак, општинска управа

Момчило Јовановић, секретар скупштине општине

Снежана Милошевић, координатор радне групе

Дијана Мирковић, координатор радне групе

Јасна Јовић, координатор радне групе

Драган Ранковић, координатор радне групе

Координатори радних група:

Снежана Милошевић, координатор радне групе за инфраструктуру и животну средину

Дијана Мирковић, координатор радне групе за људске ресурсе и социјална питања

Јасна Јовић, координатор радне групе за привреду и туризам

Драган Ранковић, координатор радне групе за пољопривреду

Председавајући радне групе:

Борислав Филиповић, председавајући радне групе за инфраструктуру и животну средину

Славица Ивановић, председавајући радне групе за људске ресурсе и социјална питања

Саша Стевић, председавајући радне групе за привреду и туризам

Добрица Николић, председавајући радне групе за пољопривреду

Техничка обрада и website

Датум: 04.12.2014. године

Горан Стокић

Садржај

УВОД	6
<i>Приступ: стратешки и партнерски процес</i>	6
• ПРОЦЕС УСВАЈАЊА СТРАТЕГИЈЕ И ПРОМЕНЕ	9
АНАЛИЗА ТРЕНУТНЕ ДРУШТВЕНО - ЕКОНОМСКЕ СИТУАЦИЈЕ И ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	10
<i>Основне информације</i>	10
ГЕОГРАФСКИ И ИСТОРИЈСКИ ПОДАЦИ: ТЕРИТОРИЈА КРОЗ ВРЕМЕ И ПРОСТОР	10
2.2.1 <i>Положај и величина:</i>	10
<i>Историјски подаци: Територија кроз историју</i>	13
ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРИРОДНИ РЕСУРСИ	14
ПРИРОДНИ РЕСУРСИ	14
УПОТРЕБА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА У САДАШЊОСТИ И ЗАГАЂЕНОСТ	16
ЉУДИ: ДЕМОГРАФИЈА, ОБРАЗОВАЊЕ, ЉУДСКИ ПОТЕНЦИЈАЛ	18
<i>Демографски трендови</i>	18
<i>Образовање</i>	20
ЛОКАЛНА ЕКОНОМИЈА И ТРЖИШТЕ РАДА:	24
<i>Предузећа и радна места</i>	24
<i>Незапосленост</i>	26
ПОЉОПРИВРЕДА	27
ТУРИЗАМ	29
УРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНЕ СРЕДИНЕ ПРЕДСТАВЉА ОСНОВ ЗА ДОЛАЗАК ТУРИСТА. ПОКРЕТАЊЕ ИНИЦИЈАТИВЕ ЗА УРЕЂЕЊЕ ТЕРЕНА, ИЗГРАДЊУ И ОСПОСОБЉАВАЊЕ ТУРИСТИЧКИХ ЛОКАЛИТЕТА У ТУРИСТИЧКЕ СВРХЕ ЈЕ ПРИОРИТЕТ ЗА ПОБОЉШАЊЕ КВАЛИТЕТА ТУРИСТИЧКЕ ПОНУДЕ.	29
АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋИХ СЕКТОРСКИХ СТРАТЕГИЈА И ПРОГРАМА	31
<i>Постојеће секторске стратегије и програми</i>	31
АНАЛИЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ ОКВИРА ПОДРШКЕ И ЈАВНИХ СЕРВИСА	32
<i>Постојеће јавне институције у општини од важности за стратегију</i>	32
БУЏЕТСКИ ИЗВОРИ	34
SWOT АНАЛИЗЕ ЗАЈЕДНО СА ГЛАВНИМ ТРЕНДОВИМА И ПИТАЊИМА ЗА БУДУЋНОСТ	36
SWOT АНАЛИЗА ОПШТИНЕ	36
SWOT: ПРИВРЕДА И ТУРИЗАМ	37
SWOT: ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ	38
SWOT: ЉУДИ (ОБРАЗОВАЊЕ, ЗДРАВЉЕ, СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА..)	39
SWOT: ОКРУЖЕЊЕ, ЕНЕРГИЈА, ИНФРАСТРУКТУРА И ПРИСТУПАЧНОСТ	39
ЗАКЉУЧЦИ: КОНКУРЕНТНЕ ПРЕДНОСТИ, ГЛАВНИ ТРЕНДОВИ, МОГУЋЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ	40
СТРАТЕГИЈА: ВИЗИЈА, МИСИЈА, ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТИ	41
<i>Визија</i>	41
Мисија и Вредности	42
МИСИЈА	42
<i>Стратешки Циљеви, Приоритети и Мере</i>	42
ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ И МЕРЕ ДЕЛОВАЊА	43
<i>Приоритетна Област 1: Развој инфраструктуре и заштите животне средине</i>	43
МЕРА 1.2. ИЗГРАДЊА ГАСОВОДА	44
МЕРА 1.3. ИЗГРАДЊА И РЕКОНСТРУКЦИЈА ПУТЕВА	44
1.6 <i>Унапређење комуналних услуга</i>	45
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 2: ОДГОВОРНА, ПРЕДУЗИМЉИВА И СРЕЋНА ЗАЈЕДНИЦА	45
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 3: ПОВЕЋАЊЕ БРОЈА РАДНИХ МЕСТА И ТУРИСТА	47

ИНТЕРСЕКТОРСКЕ ТЕМЕ.....	52
7.1. Родна равноправност и смањење сиромаштва.....	52
7.2. Животна средина и просторно и урбано планирање.....	56
ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА (СЛЕДЕЋИ КОРАК)	58
Институционални оквир.....	58
Међуопштинска и међународна сарадња	59
Мониторинг и евалуација	59
<i>Јавност и информисање</i>	<i>60</i>
ЛИТЕРАТУРА	60
ПРИЛОЗИ	60

Поштовани суграђани,

Општина Мало Црниће спада у ред недовољно развијених општина, са проблемима који су дефинисани на основу прикупљених података у редовним статистичким пописима и истраживањима. Негативан природни прираштај, миграциони процеси, демографско пражњење подручја, неповољна старосна структура активног становништва, недовољна уписаност становништва, неповољна образовна структура, су неки од евидентних проблема које треба решавати системски и плански.

Како задржати младе на селу и стимулисати их да у свом окружењу, где су рођени, наставе активан живот и рад, је питање које се поставља и које тражи адекватне одговоре свих надлежних институција наше Општине.

Израда Стратегије одрживог развоја за будући временски период од 5 година, је један од начина да се обезбеди напредак локалне заједнице који се заснива на максималном коришћењу постојећих капацитета. Стратегија даје смернице за развој заједнице који не угрожава ни садашње ни будуће генерације. Овај документ представља план друштвено-економског развоја, који дефинише правце развоја засноване на анализи стања, проблема и потреба заједнице.

Једна од најчешћих дефиниција одрживог развоја налази се у извештају "Наша заједничка будућност" који је, на позив Уједињених нација, сачинила Светска комисија за животну средину и развој (ткз. Bruntland комисија) 1987. године и она гласи:

"Одрживи развој је развој који задовољава потребе садашњице, а не доводи у питање способност будућих генерација да задовоље властите потребе."

Стратегија одрживог развоја одсликава нашу локалну самоуправу, њену способност да уђе у дијалог са заједницом, да испланира коришћење сопствених ресурса и обезбеди напредак заједнице који се заснива на максималном коришћењу постојећих капацитета.

Дубоко сам уверен да ћемо постићи напредак у свим сегментима привредног и друштвеног живота, и на тај начин допринети подизању животног стандарда и квалитета живота наших грађана.

Захваљујем се свима који су учествовали у изради овог значајног документа, и позивам све институције, невладин сектор, приватне предузетнике, и све наше грађане да се удружимо и заједнички радимо у наредном периоду на реализацији акционих планова.

**Председник Општине Мало Црниће,
Драган Митић, дипл.правник**

Увод

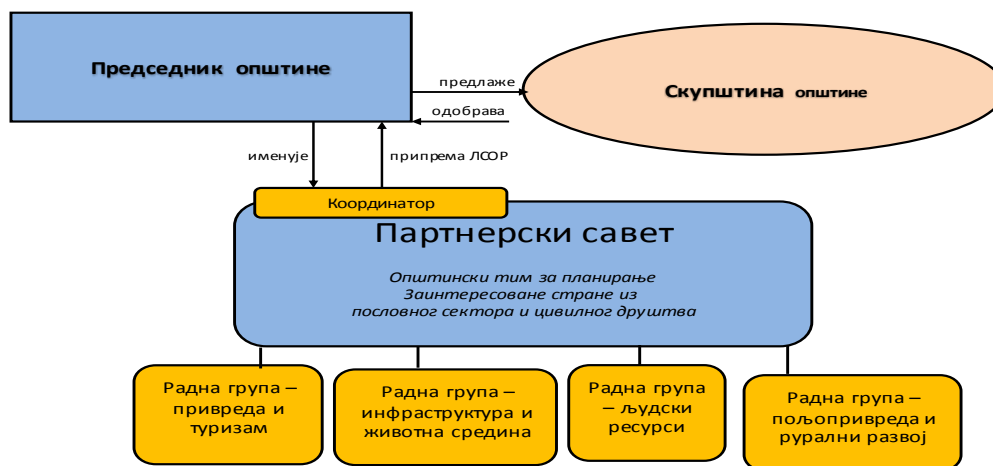
Ова стратегија је израђена у сарадњи између општине Мало Црниће и њених грађана. Процес је започео одлуком Скупштине Општине дана **12.06.2013.** и завршен је коначним усвајањем стратегије дана **04.12.2014.** године од стране истог тела.

Приступ: стратешки и партнерски процес

Закон о локалној самоуправи (чланови 20 и 32 закона, Службени Гласник Републике Србије, 129/2007) дефинише израду, усвајање и реализацију стратегије локалног развоја као једну од главних одговорности општина. Ни институционални оквир, нити процедура или садржај ових докумената нису прописани законом или подзаконским актима, али неке одредбе закона могу се применити у процесу израде, усвајању и реализације стратегије локалног одрживог развоја.

Током нашег рада следили смо **Смернице за израду Стратегије одрживог развоја** усвојен од стране општинског Партнерског савета. Општинско развојно планирање по други пут представља **стратешки** процес кроз који заинтересоване стране (стејкхолдери)¹ из јавног, пословног и цивилног сектора оцењују локалне потенцијале, уочене могућности за бржи друштвено-економски развој и побољшање животних услова у општини. Први пут смо се са овим процесом сусрели приликом израде претходне стратегије одрживог развоја и и имајући у виду позитивна искуства и ефекте које смо тада остварили, при изради овог документа у процедуралном смислу доста смо се ослањали на претходни документ. Процес је био фокусиран на заједнички рад и доношење заједничке одлуке (плана) о будућности општине.

Слика 1: Организациона шема

¹ Заинтересоване стране

- **Главни принципи: од учешћа до одрживости**

- **Приступ "од доле ка горе":** Стратегија је вођена и развијена од стране локалне управе и наших заинтересованих страна, не од стране експерата. Подршка коју су експерти обезбедили нашем тиму при изради претходног документа у виду савета, тренинга општинских координатора и исцрпне стручне и техничке подршке искоришћена је при изради ове Стратегије.

- **Активно учешће и отвореност:** Процес је био отворен за јавност кроз учешће представника цивилних и пословних организација и општинских представника у телима установљеним за израду ове стратегије: Партнерски савет (12 чланова) и четири тематске радне групе (40 чланова). Поред тога, јавност је редовно информисана путем штампе, а и упитник је био понуђен грађанима како у писаној форми у Месним канцеларијама, тако и у електронској на сајту општине. Упитник је попунило 46 грађана различитог узраста. Различите интересне групе су разматрале нацрт стратегије кроз процес консултација који је трајао између маја и августа 2014 године. На овај начин, капацитет администрације као и заинтересованих страна је значајно повећан и нова мрежа сарадње је успостављена.

- **Радионице, а не састанци:** Током процеса израде документа организоване су две радионице што је дало свим учесницима могућност да буду саслушани и да кажу нешто о будућности њихове заједнице.

Слика 2: Процес планирања у 5 фаза

Извор: Партнерски савет Општине Мало Црниће

- **Једнак однос према свима:** Не постоје разлике. Радили смо заједно и имали смо једнак однос према свима, без обзира да ли се ради о представницима политичких партија, пословним људима, представницима невладиних организација, пољопривредницима, свештеницима, просветним радницима, младим људима и сл. Поносни смо да су 25% свих учесника биле жене, док су приближно 14 % били млади а 42% припада старијим генерацијама.
- **Кратак, јасан и фокусиран:** Овај документ је кратак и разумљив људима који треба да га усвоје, имплементирају а и онима који ће имати користи од његове реализације.
- **Приврженост принципима одрживост:** Кључни принцип примењен при одређивању наше визије, циљева и приоритета јесте принцип одрживог развоја. Наша општина ће настојати да искористи своје ресурсе на начин да одговори на потребе наших грађана, водећи рачуна о животној средини. Ми верујемо да ће данашње потребе постојати, не само у садашњости, већ и у неодређеној будућности. Одрживи развој се не фокусира искључиво на захтеве окружења већ је свеобухватно подељен на три битна дела: одрживост животне околине (заштита), економска одрживост (развој) и друштвена одрживост (развој). Због тога ова стратегија повезује мултидисциплинарне потенцијале и капацитете и представља их као кључне елементе нове стратегије одрживог развоја.

Слика 3: Мултидисциплинарни концепт одрживог развоја

Извор: http://en.wikipedia.org/wiki/Sustainable_development

- **Равнотежа потенцијала, потреба, идеја, ресурса и капацитета:** Наша стратегија **није** "листа лепих жеља". Она одражава стварне потребе, као и реалну процену наших

ресурса, компаративних предности, финансијских могућности и капацитета наше заједнице.

- **Основна процена тренутне ситуације:** У циљу одређивања реалне општинске развојне стратегије урађена је анализа тренутног степена развоја. Све доступне информације и подаци, у време израде плана, су коришћени али треба их узети са извесном резервом због недостатка извесних података, њихове застарелости или обезвређивања (нпр. загађење, телекомуникације, бруто друштвени производ,...)

- **Процес усвајања стратегије и промене**

На крају процеса, дискутовано је о завршном нацрту стратегије на Јавној расправи где су све заинтересоване стране могле да изнесу своје мишљење и суд о документу и по окончању Јавне расправе усвојен је од стране Скупштине општине. Све промене стратегије су донете кроз Скупштину осим акционог плана који је оперативни документ и самим тим више флексибилан и његове измене се доносе на Општинском већу.

- **Стратешки оквир**

Стратегија одрживог развоја је најважнији стратешки документ општине за период 2014-2019. године, премда општина не може деловати самостално у циљу решавања свих својих проблема. Она треба да препозна важност међу-општинске сарадње и сарадње са националним нивоом.

Предложена визија, стратешки циљеви и приоритети следе главне правце свих релевантних националних стратегија, а посебно:

- [Национална стратегија одрживог развоја](#)
- [Акциони план за спровођење Стратегије одрживог развоја за период 2012-2017 година](#)
- [Национална стратегија запошљавања 2011-2020 године](#)
- [Стратегија смањења сиромаштва у Србији](#)
- [Стратегија управљања отпадом 2010-2019 година](#)
- [Национална стратегија за младе](#)
- [Стратегија развоја пољопривреде Србије 2014-2024](#)
- [Стратегија развоја социјалне заштите](#)
- [Стратегија развоја туризма](#)
-

Са друге стране, она пружа општи оквир за будући развој било ког секторског плана и годишњег планирања буџета, а истовремено је у корелацији са усвојеним Просторним планом општине Мало Црниће.

- **Хијерархија докумената**

ЛСОР је стратешки документ највеће важности општине. Сви други секторски програми ће следити њену визију, циљеве и приоритете. Она представља основу за буџетско планирање и због тога ће се њена имплементација огледати у сваком вишегодишњем и годишњем општинском буџету. Са друге стране посебна пажња ће се обратити на општинске просторне и урбанистичке планове који ће бити усаглашени са постављеном стратегијом.

Анализа тренутне друштвено - економске ситуације и заштите животне средине

Основне информације

Табела 1: Основни профил општине Мало Црниће

	2011		
	Мало Црниће	Браничевски округ	Република Србија
Величина области у км ²	273	3,865	88,361
% обрадиве земље	88	62,87	65,9
Број становника	11422	180480	7.186862
Број активних становника	7828	119993	4390924
Удео активног становништва	64,27	64,8	61,09
Број незапослених	379	9792	738756
Број запослених	1017	36137	1746138
%запослених у пољопривреди	1,7	1,6	2,0
%запослених у јавном сектору	28,8	22,5	21,1
%запослених у приватном сектору	42,7	30,7	23,1

Извор: Републички Завод за статистику, попис 2011.

Географски и историјски подаци: Територија кроз време и простор

2.2.1 Положај и величина:

- Површина од 273 км². 19 насеља и 11.422 становника

Општина Мало Црниће према броју становника и површини на којој се простира спада у ред мањих општина Браничевског округа. Заузима простор од 273 км². Централни део територије обухвата плодна и широка долина средњег и горњег тока Млаве, која се лагано шири у стишку равницу. Само по ободима налазе се питома брда, последњи обронци Хомољских планина. Карактеристике рељефа су 89 м до 350 м надморске висине.

Општина Мало Црниће има 19 насеља у којима стално живи 11.422 становника, око 6.000 је на привременом раду у иностранству претежно у земљама западне Европе.

Средиште општине је у Малом Црнићу, које је у близини суседних општинских центара Пожаревац (13 км), Петровац (25 км), Кучево 50 км), Велико Градиште (40 км) и Жабари (41 км). Треба истаћи да општина Мало Црниће заузима централни део Браничевског округа и има веома повољан стратешко-географски положај јер лежи на транзиту централне и источне Србије. Дужина путне мреже је 142 км од тога дужина магистралних путева је 17 км, регионалних 63 км, и 62 км чине локални путеви са савременом подлогом. Највећи значај у оквиру путне мреже има магистрални пут М-24, државни пут I реда, који прелази северним

делом општине и остварује везу између Пожаревца са једне стране и Петровца и Кучева са друге. Повољан положај општине налази се и у близини ауто-пута (80 км), Београда (100 км), луке у Смедереву (50 км).

Мапа 1: Магистрални пут М-24

Извор: Интернет

У општини Мало Црниће не постоји железнички саобраћај, најближу повезаност железницом представља железничка станица у Пожаревцу (13 км).

Табела 2: Величина и становништво-општина Мало Црниће/Браничевски округ/Србија

	Површина Км2	Становништво				Густина насељености	Број насељености
		1991	2002	2011	Пораст или пад становништва 2002-2011		
Мало Црниће	273	16,103	13,853	11,422	-2,395	47,97	19
Браничевски округ	3,865	220,225	200,503	180.480	--16,878	47,51	189
Република Србија	88,361	7.576,837	7.498,001	7.186,862	-311,139	81,34	6168

Извор: Републички Завод за статистику

Мапа 2: Географски положај Браничевског округа и општине Мало Црниће

Извор: Интернет

Треба истаћи да су бројна неслагања у катастру непокретности и стања на терену, тако да се може рећи да је исти не ажуриран и недовољно уређен.

Од урбанистичких планова општина поседује Просторни план општине, План детаљне регулације Индустријске зоне Салаковац и план детаљне регулације насеља Мало Црниће.

Према степену развијености општина Мало Црниће спада у четврту групу развијености у складу са Уредбом о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину. Ову групу чине изразито недовољно развијене јединице локалних самоуправа чији је степен развијености испод 60% републичког просека.

Историјски подаци: Територија кроз историју

- На овом простору преплитали су се интереси Римљана, Византије, Србије, Угарске, Бугарске, Турске, Аустроугарске, Немачке и других

Територија општине Мало Црниће по свом географском положају представља део шире територије у који су долазили, остајали, пролазили и одлазили бројни становници, разни народи и војске. На овом простору преплитали су се интереси Римљана, Византије, Србије, Угарске, Бугарске, Турске, Аустроугарске, Немачке и других.

Од првих трагова човека у јужном Стигу око 5500 година пре н.е. до пуног средњег века, говори нам о значају овог простора за развој појединих култура. Јединство богате археолошке грађе, бројних и разноврсних топонима, живих народних веровања, легенди, обичаја и оригиналне етнолошке грађе, чини ово подручје интересантним за проучавање културе. Налазећи се на правој ветрометини култура кроз векове, између Подунавља на северу и Хомоља на југу, између Поморавља на западу и Звижда на истоку, посебно јужни Стиг садржи у својој култури истовремено и старобалканске праисторијске и елементе средњовековне хришћанске цивилизације, који су у неким својим видовима сачувани и данас код српског и влашког живља ове области.

Међу бројним вредним траговима из прошлих времена треба поменути Римски град *Municipium* у насељу Калиште, као и остатке римског водовода који је напајао оближњи град *Viminacium*.

Први помен насеља под називом Горње Црниће налазимо у турском Поименичном попису покрајине Браничево из 1467. године познатијем као Браничевски тефтер. У њему су пописана села која и данас постоје у општини Мало Црниће: Салаковац, Горње и Доње Црниће, Батуша, Калиште, Кула, Топоница, Кобиље, Мало Градиште, као и нека насеља којима се данас губи траг. У тефтеру се помиње и црква Захова, данашња Заова, која је један од најзначајнијих културно-историјских средњовековних споменика ових простора.

У историјату општине Мало Црниће неопходно је поменути Бајлонијев млин (1869), данашњи млин «Млава» који представља почетак индустријализације општине и шире. Породица Бајлони је заслужна и за ширење писмености на овим просторима.

О називу Мало Црниће постоји распрострањено веровање у насељу да је име јакно старо и да је првобитно било Белиће, али је после једне страшне епидемије куге која је скоро опустошила село по жељи мештана променило име у Црниће.

График 1: Историјске прекретнице

Година	Историјски догађај/прекретница
1387.год.	Кнез Лазар подиже цркву „Заова“
1467.год	Браничевски тефтер-помињу се имена данашњих насеља
1869.год	Бајлони гради млин-почетак индустријализације
1885/86.год	Саграђена прва четворогодишња школа
1918. год.	Октобра 1918. Мало Црниће ослобођено у Првом св.рату
1944.год.	14.октобра Мало Црниће ослобођено у Другом св. рату

Слика 5: Историјска фотографија области

Извор: www.toomc.org

Животна средина и природни ресурси

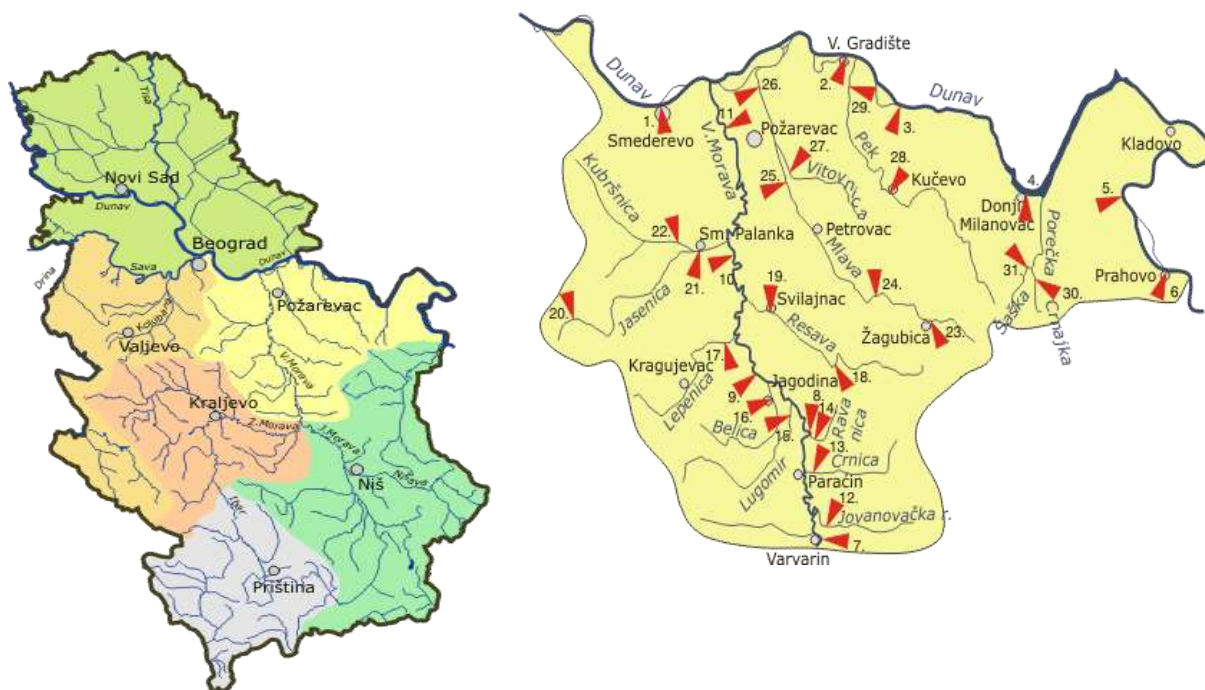
Природни ресурси

- *Водно богатство је не само површинско већ и подземно*

Општина Мало Црниће има умерено континенталну климу коју одликују умерено топла лета просек $20,5^{\circ}\text{C}$ и умерено хладне зиме $1,23^{\circ}\text{C}$. Просечна количина падавина износи 691мм. Највише кише падне у мају и јуну, а најмање у септембру.

Подручје општине припада равничарско-брежуљкастим просторима, ако се изузму екстремне вредности, апсолутна висина се креће 84 и 97м надморске висине (корито реке Млаве) и 237м (развође према Пеку), а релативна између 150-190м. Равничарски део општине чини 18.613ха или 70%, а брежуљкасти део 7.977 ха или 30%. Рељеф је веома погодан. Повољном рељефу и погодном климату прикључује се и водно богатство. Територија се дренира према реци Млави и њеним притокама око 90% и реци Пеку и њеним притокама око 10%. Водно богатство је не само површинско већ и подземно, издашност изворишта у алувијалној равнини реке Млаве креће се од 50-150 л/сек.

Мапа 3: Мрежа вода

Извор: Републички хидрометеоролошки завод Србије

Слика 6: Језеро "Заова"

Извор: www.toomc.org

Водно богатство општине поред река чине и језера, треба поменути језеро «Заова» у насељу Топоница и језеро «Змајевац» у насељу Смољинац. Ова језера су погодна за развој туризма и риболова.

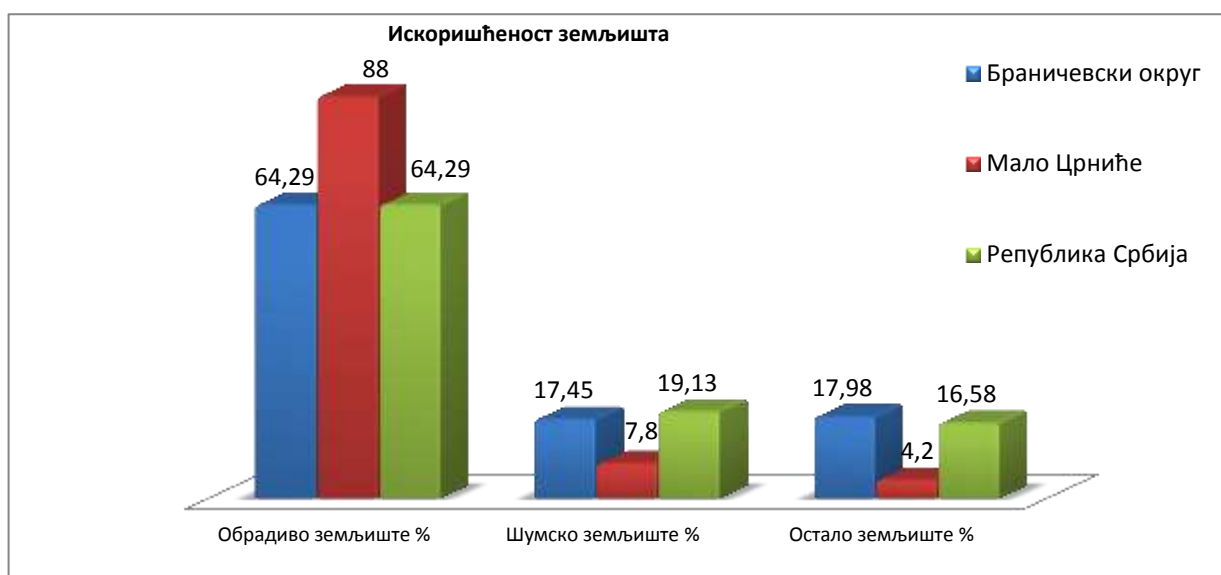
Општина је изложена снажним ударима ветра, нарочито у стишкој равници где је изузетно слаба пошумљеност простора. Најјаче ударе бележи југоистични ветар познатији као *кошава*. Подручје општине Мало Црниће није богато шумама, имајући у виду да је само 7,8% под шумама (републички просек је око 20%).

Употреба природних ресурса у садашњости и загађеност

Имајући у виду да је општина Мало Црниће претежно пољопривредна средина истичемо да је пољопривредно земљиште главни производни потенцијал великих али недовољно искоришћених могућности.

Површина пољопривредног фонда је 21332,07ха или 88% укупног земљишног фонда. У структури пољопривредног земљишта на обрадиво отпада 96%, од чега 84,84% чине оранице. Преко 90% обрадивог земљишта чине типови земљишта погодни за све ратарске културе и за воћарско-виноградарску производњу, чернозем, гојњаче, алувијалне смолнице.

График 2: Искоришћеност земљишта у општини Мало Црниће

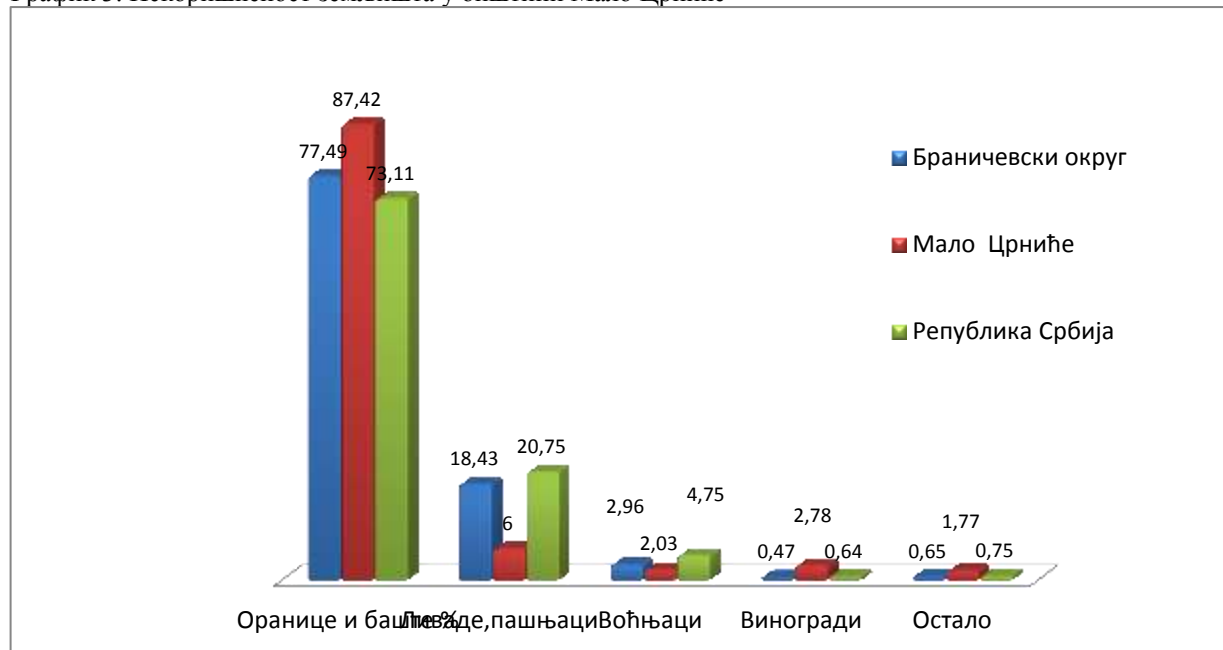
Извор: Републички геодетски завод, 2014 година

	Укупно	Обрадиво земљиште	Шумско земљиште	Остало земљиште
Мало Црниће	23.147	20.585 88%	1 817 7,8%	745 4,2%
Браничевски округ	210 234	135 748 64,57%	36 682 17,45%	37 804 17,98%
Република Србија	5 346 597	3 437 423 64,29%	1 023 036 19,13%	886 138 16,58%

Пољопривредно земљиште је потенцијал који по величини, интерној структури, бонитету и другим особинама омогућава развијање интензивне пољопривреде.

Као ограничавајући фактори недовољне искоришћености пољопривредног земљишта јавља се преовлађујуће учешће уситњених поседа индивидуалног сектора (3-5ха, 42,6%), мада је општина Мало Црниће већим делом уредила земљиште комасацијом и мелиорацијом (16.953ха), велика је парцелација поседа, и коришћење пољопривредног земљишта је екстензивно.

График 3: Искоришћеност земљишта у општини Мало Црниће

Извор: Републички геодетски завод 2014. година

	Укупно	Оранице и баште	Ливаде и пашњаци	Воћњаци	Виногради	Остало
Мало Црниће	21332	18649 87,42 %	1294 6%	593 2,03%	460 2,78	336 1,77%
Браничевски округ	135 748	105 186 77,49%	25 025 18,43%	4 020 2,96%	638 0,47%	27 0,65%
Република Србија	3 437 423	2 513 154 73,11%	713 242 20,75%	163 310 4,75%	22 150 0,64%	512 0,75%

Имајући у виду да је подручје Стига сиромашно шумама бележе се јака струјања ветрова, нарочито је изражен ветар *кошава*. У даљем периоду наставиће се са испитивањем исплативости увођења ветра као алтернативни извор енергије.

Водно богатство представља добре услове за развој туризма и спортског риболова имајући у виду да су реке и језера на овој територији незагађени. У будућности би требало обратити пажњу на очување и заштиту водног потенцијала.

Општина Мало Црниће нема већих загађивача осим отпадних вода. Треба нагласити да на територији општине не постоји ни метар канализационе мреже ни у једном насељу.

Непостојање канализационе мреже и неконтролисано испуштање отпадних вода представља озбиљну претњу загађењу животне средине.

Што се водоснабдевања тиче водовод је урађен у 3 насеља, Велико Црниће, Мало Црниће, Божевац и Салаковац укупне дужине 17 км, око 405 домаћинстава и 40 правних лица је прикључено на водовод. У наредном периоду се очекује његово проширење и даље умрежавање свих насеља.

Слаба покривеност водоводном мрежом као и непостојање канализационе мреже утиче на све лошији квалитет воде за пиће.

Сакупљање комуналног отпада је на територији општине Мало Црниће организовано уз помоћ приватног предузећа Тројан и Фишер.

Смеће се одлаже на депонији у Салаковцу која је одређена као привремено решење. По решавању питања регионалне депоније која је у плану, општина би санирала и рекултивирала све дивље депоније на својој територији. Од бројних дивљих депонија којих има у готово сваком насељу, поменућемо оне највеће, поред депоније у Салаковцу то су дивља депонија у Црљенцу, Кобиљу и Шапину.

Табела 3: Преглед просечне количине комуналног отпада на територији општине Мало Црниће за 2013. годину

Показатељ	Вредност
Укупан број домаћинстава у општини	3571
Број домаћинстава обухваћених услугом	2 799
Број правних лица обухваћених услугом	136
Количина одвеженог отпада у тонама годишње	1560

Извор: статистика предузећа Тројан и Фишер

Снабдевање енергијом је за сада само у виду електричне енергије. У плану је увођење гасовода што зависи од динамике реализације Уговора који је потписан између општине Мало Црниће и Министарства за енергетику, а тиче се магистралног вода који пролази кроз територију општине.

Што се информационе инфраструктуре тиче, треба напоменути да су сва насеља покривена птт мрежом, као и кабловском телевизијом која пружа могућност коришћења кабловског интернета.

Људи: демографија, образовање, људски потенцијал

Демографски трендови

- Негативан природни прираштај, миграциони процеси, демографско пражњење целокупног подручја, неповољна старосна структура активног становништва...

Општина Мало Црниће простире се на 273 км² што је 0,3% од укупне територије Републике Србије. На територији општине према попису из 2011. године живи 11422 становника. Око 6 000 становника се налази на привременом раду у иностранству.

Густина насељености је 47 становник на км². Општина Мало Црниће је рурална средина без насеља урбаног типа.

Негативан природни прираштај, миграциони процеси, демографско пражњење целокупног подручја, неповољна старосна структура активног становништва, јасно указују да сви аспекти радне снаге у наредном периоду могу представљати један од проблема и једно од значајних ограничења развоју општине.

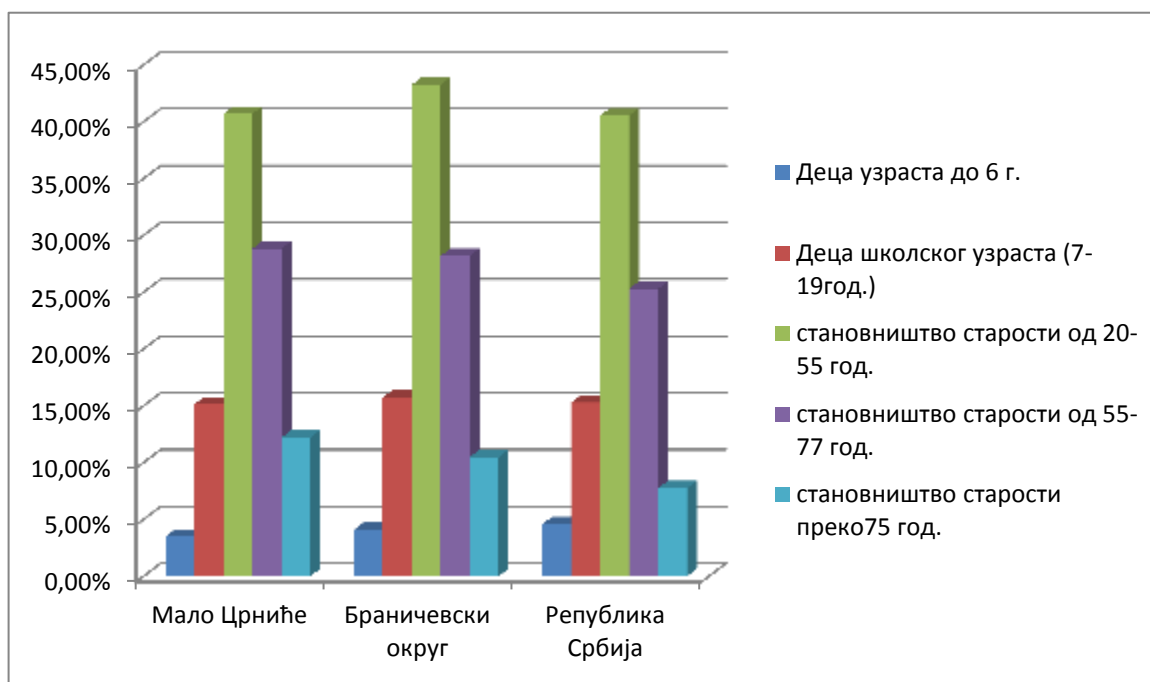
Тежиште развоја општине Мало Црниће у наредном периоду неопходно је ставити у функцију решавања ових проблема. То подразумева такве развојне програме којима би се уз активну популациону политику на нивоу државе, привредни и социјални развој приближио домаћинству, пре свега породицама чији су чланови млађе старосне доби и који располажу могућностима за бављење пољопривредом пре свега.

Табела 4: Природни прираштај општине Мало Црниће у 2011. години

Општина/Округ	Бр. становника (попис 2011.)	Бр. живорођене деце 2011.	Укупан бр. умрлих 2011.	Стопа наталитета	Стопа општег mortalитета	Природни прираштај	Стопа природног прираштаја
Мало Црниће	11422	63	257	0,06	0,26	-194	-16,98
Браничевски округ	180480	1378	3428	1,38	3,4	-2050	-11,36

Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

Grafik 5: Старосна структура становништва према попису из 2011. године у %

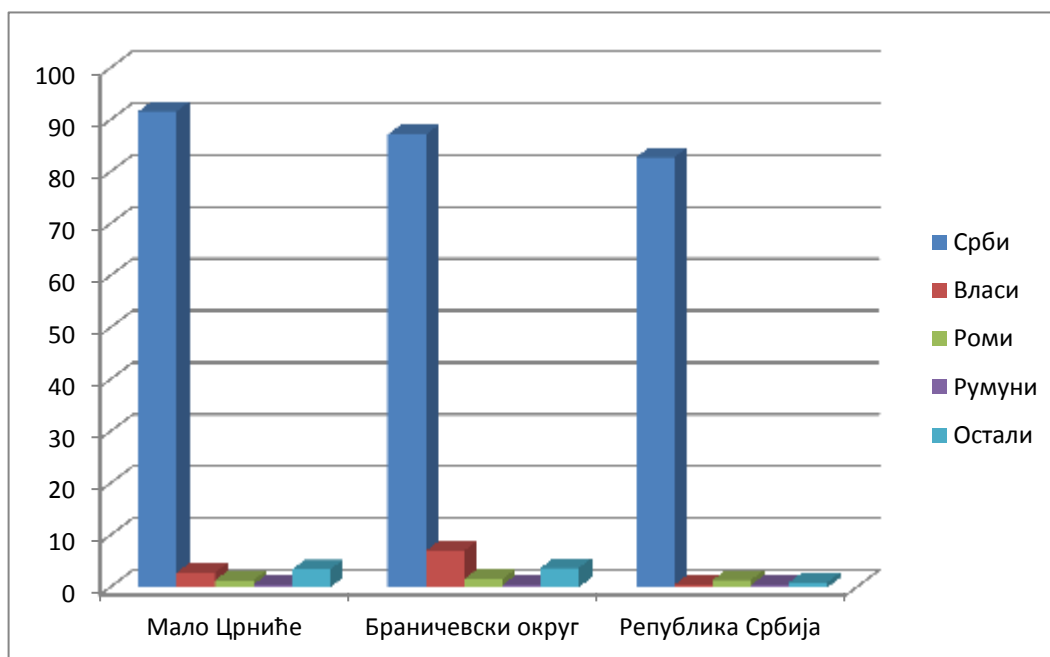
Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

	Деца узраст а до 6 година	Деца школског узраста 6-19 година	Становништво старости 20-55 година	Становништво старости 55- 75 година	Становништво старости преко 75 година	Пунолетно становништво	Просечна старост
Мало Црниће	397 3,48%	1728 15,13%	4648 40,69%	3293 28,83%	1392 12,19%	9585	45,7
Браничевски округ	7370 4,08%	28363 15,72%	78083 43,26%	50895 28,20%	18914 10,48%	152181	44,3

Република Србија	328255 4,57%	1099017 15,29%	2914653 40,55%	1818279 25,30%	556730 7,75%	5923734	42,2
------------------	-----------------	-------------------	-------------------	-------------------	-----------------	---------	------

У општини Мало Црниће око 31% је становништва преко 60 година старости, што је изнад просека Браничевског округа и Републике Србије и указује да општина има озбиљан проблем са смањењем радно способног становништва и тренд повећања старог издржаваног становништва.

Табела 6: Етничка припадност становништва према попису из 2011. године у %

Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

Образовање

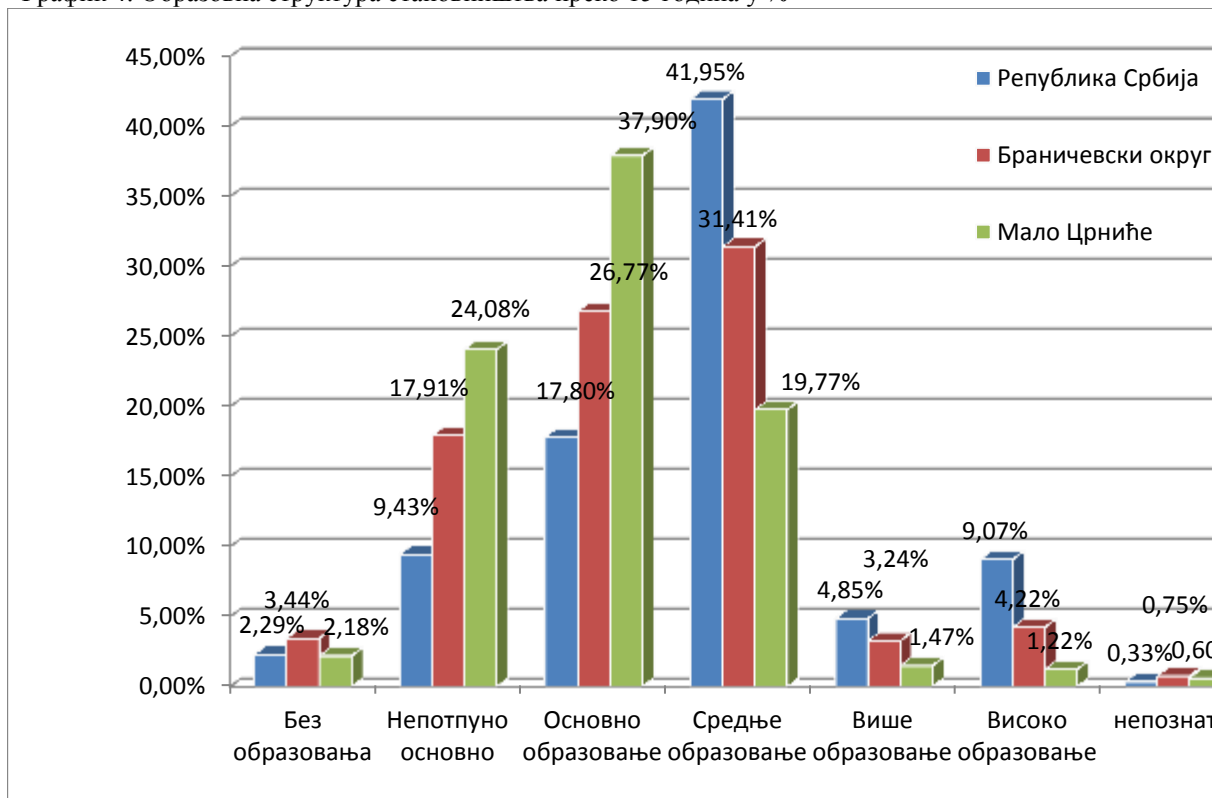
- *Образовна структура је неповољна, велики проценат неписмених*

Мрежу образовних установа на територији општине Мало Црниће чине 4 централне основне школе са истуреним одељењима које покривају читаву територију општине. На територији општине постоји и Установа за децу предшколског узраста која предшколским васпитањем и образовањем покрива сва насеља. За целодневни боравак деце постоји само једна васпитна група у насељу Мало Црниће.

Инфраструктурна опрема у школама није адекватна. Не постоје физкултурне сале.

Установе за стицање средњег, вишег и високошколског образовања, не постоје. Студенти са територије општине Мало Црниће више и високошколско образовање стичу у најближим градским центрима Пожаревац, Београд, Крагујевац.

График 4: Образовна структура становништва преко 15 година у %

Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

	Без школске спреме	Непотпуно основно образовање	Основно образовање	Средње образовање	Више образовање	Високо образовање	Непознато
Република Србија	164884 2,29%	677499 9,43%	1279116 17,80%	3015092 41,95%	348335 4,85%	652234 9,07%	24424 0,33%
Браничевска област	6203 3,44%	32327 17,91%	48323 26,77%	56692 31,41%	5844 3,24%	7612 4,22%	1359 0,75%
Мало Црниће	249 2,18%	2750 24,08%	4329 37,90%	2258 19,77%	168 1,47%	139 1,22%	68 0,6%

	Компјутерски писмена лица	Лица која делимично познају рад на рачунару	Компјутерски неписмена лица
Република Србија	2108144	910586	3142854
Браничевска област	35693	24822	97845
Мало Црниће	1303	1862	6796

Из анализа приказаних у претходним табелама може се закључити да је образовна структура становништва општине Мало Црниће јако неповољна у односу на републички просек. Општина поседује преко 2% становништва без образовања, а да с друге стране има само 1% високо образованог становништва што је знатно испод републичког просека. Ови подаци су добар сигнал да у будућности треба доста поради с једне стране на стварању повољније климе за стицање већег степена образовања, а са друге на буђењу свести код становништва о значају подизања нивоа образовања, нарочито ако имамо у виду непрестани напредак друштва и технологије.

У општини Мало Црниће не постоје институције које се баве доживотним образовањем. Најближи град који пружа услуге овог типа је Пожаревац, где постоји одељење Института Божићар Адија из Београда чије услуге су у домену доквалификација и преквалификација претежно занатских струка. Неким типом доживотног образовања се бави и Завод за запошљавање Пожаревац који ове услуге пружа само својим регистрованим корисницима.

Здравље људи и социјална ситуација

- Примарна здравствена заштита, већи број корисника социјалне заштите

На територији општине Мало Црниће постоји један Дом здравља у насељу Мало Црниће као правни субјекат од 02.02.2011. чији је оснивач Општина Мало Црниће. У његовом саставу се налазе 2 здравствене станице у већим насељима (Смољинац и Божевац) и 4 амбуланте у насељима (Топоница, Кобиље, Црљенац и Велико Село). За ове здравствене установе заједничка карактеристика је лоша опремљеност и застарелост како медицинске опреме тако и инфраструктуре.

У Дому здравља Мало Црниће се обавља примарна здравствена заштита са недовољним бројем лекара опште праксе, а медицинских сестара има у складу са прописаним нормативима здравствене заштите. Поред услуга здравствене заштите из домена опште праксе од специјалистичких услуга Дом здравља поседује:

- гинеколога (два пута недељно по уговору о допунском раду)
- педијатра (сваког радног дана на 4 сата по уговору о допунском раду)
- специјалисту ултразвучне дијагностике (једном недељно по уговору о допунском раду)
- обавља 90% послова хитне медицинске помоћи (осим ноћног дежурства)
- лабораторијску дијагностику
- санитетски превоз
- патронажа и кућно лечење
- зубна служба у смислу превентиве и лечења (7 запослених од тога 3 стоматолога)

На територији општине постоје 4 апотекарске установе (1 државна и 3 приватне).

Општина је преузела оснивачка права над Домом здравља Мало Црниће од 02.02.2011.

Треба имати у виду да постојање амбуланти подразумева законску обавезу пружања опште медицинске помоћи (лекара опште праксе и медицинску сестру) што тренутно у амбулантама у Топоници, Великом Селу, Црљенцу и Кобиљу није случај, ове амбуланте имају само медицинску сестру која ради $\frac{1}{2}$ радног времена у амбуланти и $\frac{1}{2}$ радног времена у патронажи.

	2000	2002	2005	2012
Браничевски округ	616	515	493	341
Пожаревац	323	295	295	401
Мало Црниће	3233	1380	1683	1038

Табела 10: Број становника по доктору медицине
Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

Носилац активности из области социјалне заштите на подручју општине Мало Црниће је Центар за социјални рад. Основан је решењем Окружног привредног суда у Пожаревцу 1987. године, а од 1992. године оснивачка права преузима општина Мало Црниће.

Центар за социјални рад као установа социјалне заштите од посебног интереса у обезбеђивању социјалне сигурности грађана врши следећа јавна овлашћења:

1. Услуге социјалне заштите

- услуге процене и планирања- процена стања, потреба, снага и ризика корисника и других значајних особа у његовом окружењу; процена старатеља, хранитеља и усвојитеља; израда индивидуалног и породичног плана пружања услуга и мера правне заштите и других планова и процена
- дневне услуге у заједници- помоћ у кући; услуге које подржавају боравак корисника у породици и непосредном окружењу
- услуге подршке за самосталан живот- становање уз подршку; персонална асистенција; обука уз самостални живот и друге врсте подршке неопходне за активно учешће корисника у друштву
- саветодавно- терапијске и социјално едукативне услуге
- услуге смештаја- смештај у сродничку, хранитељску или другу породицу за одрасле и старије

2. Материјална подршка коју корисник остварује путем новчане социјалне помоћи, додатка за помоћ и негу другог лица, помоћ за оспособљавање за рад, једнократне новчане помоћи, помоћи у натури и других врста материјалне подршке у складу са законом.

Праћењем кретања броја корисника уназад неколико година запажа се да се укупан број корисника из године у годину повећава. Повећање броја корисника је условљено друштвено-економском ситуацијом, сиромаштвом, проблемом

Табела 11: Број корисника социјалне заштите	Испод 18 година		Изнад 18 година		Укупно	
	2005	2011	2005	2011	2005	2011
Браничевски округ	2926	3821	4442	9869	7368	13690
Пожаревац	918	1372	1679	4202	2597	5574
Мало Црниће	269	135	400	599	669	734

незапослености, транзицијом коју прати незапосленост као и притиском корисника на остваривање права из области тзв. проширених права која се финансирају из буџета општине, пре свега једнократних новчаних помоћи. Ово последње је резултат пооштрене законске регулативе за остваривање права која се финансирају из буџета Републике, а и због започетог процеса децентрализације социјалне заштите која подразумева остваривање и задовољавање потреба корисника у локалној заједници.

Општина Мало Црниће је усвојила Стратегију социјалне политике која се фокусира на јачање капацитета за развијање услуга ванинституционалне заштите старих лица, унапређење заштите особа са инвалидитетом и подршку рањивим групама.

Како су стара лица у оквиру Стратегије социјалне заштите идентификована као посебна циљна група, радећи на побољшању њиховог положаја 2008. године је уведена услуга „Помоћ

у кући“, која са мањим прекидима траје и данас. Одлуком о оснивању службе и другим правним актима од 2015. Године ова услуга ће бити установљена као стална услуга где ће пружалац бити Центра за социјални рад, иста ће бити суфинансирана од стране општине Мало Црниће уз партиципацију корисника и њихових сродника.

Једна од могућности да се обезбеди приступ социјалним услугама је кроз подршку невладиног сектора. Међутим треба напоменути да је невладин сектор на територији општине Мало Црниће прилично неразвијен. Од регистрованих НВО постоји Асоцијација за развој општине Мало Црниће, као и три удружења пољопривредника и предузетника („УПП“ Мало Црниће и удружења жена „Гергине“ са седиштем у Кобиљу и „Сестра Јелица“ са седиштем у Црљенцу. У будућности би овај сектор требало развити. Развојем овог сектора отвориле би се нове могућности за укључивање маргинализованих група у активна збивања, такође би се отвориле могућности кроз разне радионице и пројекте које спроводе невладине организације, за бољу организованост и активирање како младе, тако и старе популације.

- *Културни и спортско рекреативни живот*

Код грађана а посебно младих људи осећа се незаинтересованост за укључивање у доношење одлука или покретање било којих видова иницијатива. Врло је слаба организованост, што повлачи за собом оскудан друштвени и културни живот. Једини вид организованости код младих су Културно-уметничка друштва која постоје у готово свим насељима. Међутим треба напоменути да су програми ових друштава оскудни и да се не састају током целе године редовно. Такође је програм ових друштава слабог садржаја претежно се односи на увежбавање фолклора, док су остали видови уметности маргинализовани.

Спортске активности су такође један од видова удруживања младих људи. Међутим треба напоменути да је и овај вид организовања оскудан јер на територији општине развијен је само фудбал као организована спортска активност. Остали видови спорта су занемарени пре свега због непостојања инфраструктурних објеката из ове области. Поред Општинског фудбалског савеза који окупља младе фудбалере са територије општине, постоји још и 12 Фудбалских клубова који су активни и учествују у различитим ранговима такмичења. Треба поменути још и постојање неколико рекреативних удружења: Шаховски клуб Мало Црниће, удружење риболоваца „Лињак“, ловачка удружења „Стиг“ и „Млава“.

Радећи на побољшању положаја младих у марту 2010. године основана је Канцеларија за младе као служба у оквиру Општинске управе као би млади организовано и систематски спроводили омладинску политику на територији заједнице у којој живе. Подршка ресорног Министарства је пуно значила у подизању капацитета ове канцеларије, јер је кроз пројекте опремљен простор за рад координатора и урађен Локални акциони план за младе.

У насељу Мало Црниће постоји драмска секција позориште „Бранислав Нушић“ која окупља глумце аматере са територије општине. Драмска секција на челу са Центром за културу активно учествује у организовању драмског фестивала ФЕДРАС, који је јединствен и окупља драмска аматерска позоришта Србије. Фестивал се одржава традиционално половином октобра сваке године. Драмска секција окупља две сцене за одрасле и дечију драмску секцију.

Локална економија и тржиште рада:

Предузећа и радна места

- *пораст запослених који самостално обављају делатност, развој предузетништва*

У општини Мало Црниће 2006. године број запослених био је 1002 што је на укупно активно, радно способно становништво јако мали број (око 16%). У 2011. години број запослених се незнатно повећао на 1017 што је само 1,5% у односу на 2006. годину. Константно мали број запослених у општини Мало Црниће последица је слабог пословања и непостојања развијених предузећа на територији општине. Примећујемо пораст процента запослених лица која самостално обављају делатност, приватних предузетника као и лица која они упошљавају. У структури запослених на територији општине Мало Црниће ова категорија чини 42,7 % укупне запослености. Број запослених жена у процентима не заостаје пуно за републичким просеком и бележи константност од 45% у 2011. години.

Структура запослености по секторима у општини Мало Црниће одражава тренутну неразвијеност појединих сектора и њихово алармантно заостајање за републичким просеком. Највећи распон бележи прерађивачка индустрија са 0,2% у односу на републички просек од 16,9%.

Имајући у виду да општина Мало Црниће има потенцијала за производњу и прераду пољопривредних производа чини нам се да би ово требало имати у виду као добар сигнал у ком правцу треба усмерити развој наредних година

(табела 17) Запослени по секторима делатности 2011. година

	пољопривреда	Прерађ. Индустр.	Производња елек. енерг.	Грађевинарс.	трговина	саобраћај	Државна управа	Образов.	здравст.	Др. комун. и личне делатн.
Република Србија	58336	420957	43676	85512	197808	110161	69065	125437	157720	51503
Браничевски округ	1256	4825	1489	1022	3281	1261	1383	2478	3385	907
Мало Црниће	37	8	14	1	127	16	54	145	88	8
Приказ у процентима %										
Република Србија	2,9	20,8	2,2	4,2	9,8	5,4	3,4	6,2	7,8	2,5
Браничевски округ	3,2	12,2	3,8	2,6	8,3	3,2	3,5			
Мало Црниће	3,7	0,8	1,4	0,1	12,7	1,6	5,4	14,4	8,8	0,8

Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

Имајући у виду да је просечна зарада у републици за 2010. годину износила 47450 динара закључујемо да је просечна зарада у општини Мало Црниће била знатно мања 30085 динара што је 63,4% републичког просека. Ако посматрамо статистику пар година уназад доћи ћемо до податка да је у 2006. години просечна зарада за општину Мало Црниће била 16.990 динара што је 78,26% тадашњег републичког просека. Упоредјујући ове податке долазимо до закључка да зарада у општини Мало Црниће бележи даљи пад испод републичког просека.

Број регистрованих фирми у општини Мало Црниће смањен је у 2006. години у односу на 2000 са 265 на 197. Интересантан је податак да је број регистрованих фирми бележио константан раст све до 2006, у 2005. години је износио 292. Број регистрованих фирми по секторима одговара броју запослених по секторима, највећи проценат је у сектору трговине.

На територији општине Мало Црниће број регистрованих предузетника по правном положају се не разликује у односу на Браничевски округ, највише је независних предузетника, у погледу власничког положаја највише је самосталних радњи.

Најразвијенији сектор је трговина о чему сведочи и листа највећих предузећа на територији општине:

1. Трговина «Лилић» д.о. Шапине (106 запослених)
2. Компанија „Евротрговина“, Шапине (28 запослених)
3. Д.О.О „Неимар пут“, Салаковац (48 запослених)
4. Д.О.О „ЗЕННЕР“, Велико Црниће (8 запослених)
5. „ДМ КОМЕРЦ“ д.о.о. Смољинац (6 запослених)
6. „ДЦЛ“ д.о.о. Мало Црниће, Шапине(15 запослених)

Главни правац економског развоја општине Мало Црниће у будућности је привлачење домаћих и страних инвеститора. Предности општине се огледају у повољном географском положају (добра саобраћајна повезаност), расположивој радној снази, као и слободним привредним објектима и смештајним капацитетима у којима би са малим улагањем могла да отпочне производња. Предности општине су и природна богатства која намерава да искористи у правцу развоја туризма, угоститељства, као и производњи здраве хране која заузима све значајније место у земљи и свету.

Акценат општине Мало Црниће је на опремању Индустријске зоне Салаковац која ће имати за циљ развој индустрије овог краја као и упошљавање великог броја људи а самим тим и смањење незапослености. Инвеститорима ће у оквиру индустријске зоне бити доступан 21ха простора опремљен комплетном инфраструктуром неопходном за отпочињање процеса индустрије. Индустријска зона се налази на атрактивној локацији (магистрални пут М-24), 7 км удаљена од Пожаревца.

Треба поменути да на територији општине постоје бројна удружења:

- «Стиг», Смољинац

- «Георгине» и «Сестра Јелица», удружење жена, женско предузетништво.

Удружење «Стиг» из Смољинца окупља предузетнике овог села чија је претежна делатност алуминијумска, ПВЦ и дрвена столарија, као и производња намештаја.

Главна активност Удружења жена је израда традиционалних ручних радова и припремање традиционалне хране са тенденцијом проширења делатности. Треба истаћи да поред очувања традиције ово удружење има за циљ и побољшање положаја жене на селу и сталне борбе за родну равноправност.

Општина се труди да из свог скромног буџета помогне овим удружењима имајући у виду да је развој предузетништва јако битан за целокупни развој општине.

Незапосленост

- *све већи број становника напушта општину у потрази за послом*

У општини Мало Црниће велика незапосленост је узрок многих проблема као што су миграција становништва, низак природни прираштај. Све више становништва напушта општину у потрази за запослењем.

Податке које добијамо из Завода за запошљавање (437 незапослених у јуну 2014. године) нису реални из разлога што велики број становника на селу који се бави екстензивном пољопривредом, није пријављен на Завод за запошљавање.

Ако узмемо у обзир да општина по евиденцији запослених лица броји 1017 запослених, а у евиденцији незапослених 437, уочавамо да се велики број лица не налази ни у једној ни у

другој евиденцији. Имајући у виду да је укупан број радног становништва 7828 становника (од 15-64 године живота), оправдана је забринутост оваквог стања. Треба истаћи да параметар незапослености који је тренутно нереалан негативно утиче на опште стање у општини, јер је општина Мало Црниће делом због овог податка изгубила статус неразвијене општине, а с тим и бројне републичке погодности и олакшице које такав статус доноси.

Табела 22: Незапосленост

	Први пут траже запослење		Без квалификација		жене		Незапослени на 1000 становника
	2006 година						
Браничевски округ	5002	48,7%	4610	44,9%	5671	55,3%	52
Мало Црниће	179	55,9%	149	46,6%	167	52,2%	24
	2012 година						
Браничевски округ	3665	37,4%	4011	41%	5079	51,9%	53
Мало Црниће	177	46,7%	174	45,9%	184	48,5%	31

Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

Табела 23: Незапослена лица у јуну 2014. године

	Незапослена лица	Жене
Укупно Браничевски округ	9835	4928
Пожаревац	4468	2372
Кучево	714	308
Петровац	1338	653
Велико Градиште	1384	685
Жагуница	447	196
Голубац	666	319
Жабари	381	184
Мало Црниће	437	211

Извор: Статистички билтен јун 2014. године Национална служба за запошљавање

Пољопривреда

- *обрадиво пољопривредно земљиште највећи недовољно искоришћен потенцијал општине*

Пољопривреда је најважнија за развој општине Мало Црниће. Оправдаћемо то чињеницом да је обрадиво пољопривредно земљиште највећи потенцијал општине и да заузима 76,78% укупне територије. Тај проценат је далеко већи од процента Републике (64,29%) и Браничевског округа (64,57%). Природни услови за развој пољопривреде су евидентни, поред велике површине плодног пољопривредног земљишта, ту је и незагађена средина као одличан предуслов за производњу здраве хране.

Општина Мало Црниће је изразито аграрно подручје где се преко 90% становништва бави пољопривредном производњом на нивоу индивидуалних пољопривредних произвођача, који углавном производе за сопствене потребе, што говори о непостојању организоване пољопривредне производње и немогућности коришћења свих расположивих потенцијала обрадиве земље.

Општина Мало Црниће је републичким прописима од марта 2013. Године сврстана у подручја са отежаним условима рада у пољопривреди. Екстензиван начин обраде земље, застарела механизација и непостојање средстава за њено осавремењавање, затварање млина „Млава“ и фабрике тестенина, као и фарми на територији општине, узрок су повећања незапослености и немогућност упошљавања радно активног становништва што је изазвало повећану миграцију ка већим градским центрима и иностранству. У прилог томе говори и чињеница да је у општини 1991 било

4.612 домаћинстава, по попису из 2002. године 4.396, тј. Смањен је број 5%, а по попису из 2011. година 3.571 што је у односу на 2002. годину смањен број домаћинстава за 18,77% .

Подаци из **Табеле 25** показују да се највећи део пољопривредних површина користи за житарице чак 73%. Неразвијено је повртарство (0,3%) и воћарство (2%) где је обрт капитала много већи тако да би у будућности могла већа пажња да се посвети том сектору. Од житарица најзаступљенији су кукуруз и пшеница где се последњих 10 година није ништа битније мењало, од поврћа кромпир и пасуљ, а од индустријског биља најзначајнија је производње сунцокрета.

Од воћа најзаступљеније су јабуке, шљиве и грожђе.

Табела 25: Пољопривредна површина према начину коришћења у 2012. години

	Оранице и баште									
	Житарице	Махунарке	Кромпир	Шећерна репа	Индустријско биље	Поврће, бостан, јагоде	Цвеће и украсно биље	Крмно биље	Остали усеви	Угари
Мало Црниће	10700	3	8	-	1946	42	0	875	1	131
	Воћњаци			Виногради						
	Плантажни	Екстензивни	Сорте за вино са географским поре лом			Остале сорте за в но		Сорте за јело		
Мало Црниће	3	269	1			29		19		

Извор: Републички завод за статистику Републике Србије, Попис пољопривреде

Кад је узгој стоке у питању кључну улогу су имале фарма у Великом Црнићу за узгој јунади и свиња и фарма у Црљенцу за узгој бројлера и кока носила. Упоредна анализа из 1998. године, 2006. и 2012. године показује да је смањењем капацитета ових фарми опао и сточни фонд, наиме фарма у Великом Црнићу је престала са узгојем јунади тако да је број говеда на територији општине смањен за 30 % и даље из године у годину бележи пад. Такође бележимо пад сточног фонда и у узгоју свиња и оваца, док је узгој живине на истом нивоу.

Табела 26: Број стоке	2006				2012			
	Говеда	Свиње	Овце	Живина	Говеда	Свиње	Овце	Живина

Република Србија	1.105.988	3.998.927	1.555.864	16.595.204	908.102	3.407.318	1.736.440	26.711.220
Браничевски округ	45.956	250.714	100.256	632.208	32.528	184.267	79.452	1.085.974
Мало Црниће	3.870	28.622	7.115	70.466	2.433	16.666	6.200	70.754

Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

Туризам

- *Добар географски положај, саобраћајна повезаност и постојеће дестинације су добар предуслов за развој туризма*

Општина Мало Црниће налази се у централном делу Браничевског округа. Кроз центар општине пролазе магистрални путеви према Кучеву и Мајданпеку и регионални према Петровцу на Млави и Жагубици. Најважнији угоститељски и рекреативни објекти смештени су управо поред ових саобраћајница, што омогућава бољу посећеност туриста у транзиту. Близина ауто-пута Е-75 и Београда представља предност и олакшицу по питању развоја рецептивног туризма због лаке приступачности општини Мало Црниће.

Уређење природне средине представља основ за долазак туриста. Покретање иницијативе за уређење терена, изградњу и оспособљавање туристичких локалитета у туристичке сврхе је приоритет за побољшање квалитета туристичке понуде.

Израдом одговарајућих аката у складу са прописима о планирању на територији општине Мало Црниће омогућава се покретање већих пројеката уређења туристичких просторних површина. Нерешени имовинско правни односи комплекса „Заова“ у 2014. години утицали су на досадашње активности што је основ за планирање у наредном периоду. Језеро Заова или Змајевац представљају извор могућности популаризације општине Мало Црниће на вишем нивоу у случају активирања купалишта, порибљавања или планског просторног

пејзажног уређења излетишта. Скромна средства опредељена за туризам у Општинској управи ограничавају развој екстремних спортова на води за која су погодна језера општине Мало Црниће. Пројектима за конкурисање министарствима или координацијом између привредника општине проширују могућности за развој спортова који не постоје у ширем округу Малог Црнића, или су веома ретки, као што су: банџи џамп, скакање на води, вожња у воденим гуменим лоптама, „авантура парк“ и слично. Посебан акценат треба да се стави се на побољшање квалитета воде на језерима општине Мало Црниће набавком аератора (пумпи) у виду гејзира који атрактивно делују у језерима, а имају и вишеструку корист за квалитет воде. Смештај бројних љубитеља екстремних спортова покреће широк спектар услужних

делатности и цела општина би добила нови имиџ на основу кога се пружа могућност посете и из најудаљенијих крајева како Србије тако и иностранства. Подстицање нових предузетничких подухвата на принципима одрживог развоја омогућава стварање заокруженог система вредности.

Утисак на бројним манифестацијама одају услови организације, који могу дугорочно да се побољшају обезбеђивањем основне техничке опреме као што је бина, штандови за удружења жена и преносиве клупе са наслоном за публику.

Општина Мало Црниће располаже са знатним могућностима активног провођења одмора на селу: интересно културно-историјско наслеђе, нетакнута природа погодна за шетњу или бициклизам, љубазно становништво, традиционална кухиња, два манастира из XIV века, три базена, етно село у изградњи у Забреги, ловни и риболовни туризам развијени и остало. Тренутни смештајни капацитети обухватају домаћинства „Луг“ у Салаковцу и „Влашки драгуљ“ у Аљудову. Развој бројних селективних облика туризма покреће иницијативу за обуком и информисању становништва о пружању услуга клијентима и повећању броја смештајних капацитета у сеоским домаћинствима.

Верски туризам омогућава посету бројних потенцијалних туриста. Досадашња добра сарадња са локалним свештенством ствара позитивну климу и по том основу. Сарадња са туристичким агенцијама неопходна је ради усмеравања група туриста у општину Мало Црниће.

Организоване манифестације на територији општине Мало Црниће из године у годину су све масовније што потврђује исправност планова да се настави са истим уз могућност организовања нових.

Општину Мало Црниће у највећем броју посећују туристи излетници, ловци, риболовци, верници и страни туристи смештени у приватним кућама који су у посети пријатељима и рођацима, посебно у селима са великом дијаспором. Боље афирмисање предела, уређење, развој приватног смештаја у сеоским домаћинствима, као и разумевање потреба гостију резултираће постепеним бољим условима за развој и напредак туризма у општини Мало Црниће.

Анализа постојећих секторских стратегија и програма

Постојеће секторске стратегије и програми	
Стратегија 1	Назив: Стратегија развоја социјалне политике општине Мало Црниће 2008-2013 Датум усвајања: 01.07.2008. Период: 2008-2013 Кључна питања везана за ову интегративну РРП/ЛЕР стратегију: Стратегија је усмерена на решавање социјалних потреба и проблема грађана општине Мало Црнића. Планиране локалне услуге планиране су на идентификованим приоритетима у општини Мало Црниће: 1. Јачање капацитета заједнице за развијање услуга ванинституционалне заштите старих лица 2. унапређивање заштите особа са инвалидитетом 3. подршка маргинализованим и рањивим групама- Роми, избегла лица, жртве насиља
Стратегија 2	Назив: Мастер план Стиг-Бељаница-Кучајске планине Датум усвајања: октобар 2007 Период: 2008-2020 Кључна питања везана за ову интегративну РРП/ЛЕР стратегију: Сагледани су кључни потенцијали развоја туристичког сектора на подручју општине Мало Црниће и шире који показују да су развој туризма и услужног сектора привреде кључни за развој општине и читавог региона.
Стратегија 3.	Назив: Локални Акциони план за младе Датум усвајања: октобар Период: 2014-2017 Кључна питања везана за ову интегративну РРП/ЛЕР стратегију: Креиране су мере за побољшање положаја младих у општини и решавање кључних проблема из ове области.
Стратегија 4.	Назив: Локални план управљања отпадом општине мало Црниће Датум усвајања: октобар 2010. године Период: 2010- 2020 година Кључна питања везана за ову интегративну РРП/ЛЕР стратегију: Сагледане су смернице и информације које ће олакшати процес одлучивања у области управљања отпадом и помоћи општини да успостави систем превенције настајања отпада, поновног коришћења материјала, рециклаже, сакупљања опасног кућног отпада и сл.

Анализа институционалног оквира подршке и јавних сервиса

Општином Мало Црниће руководе следећа тела: Скупштина општине (29 одборника), Општинско веће (13 чланова), Председник. Општинска администрација запошљава 49 службеника. Општина се састоји од 19 месних заједница којима руководе демократски изабрани председници савета месних заједница.

- 5 јавних институција, 33 службеника који се финансирају из општинског буџета

Постојеће јавне институције у општини од важности за стратегију	
Име организације: Општинска управа Мало Црниће	Главне активности: Остварује локалну самоуправу у складу са Уставом, законом и Статутом Оснивачи: Општина Мало Црниће Правни оквир: Локална управа Број запослених: 49 Основне надлежности: Врши послове изворног делокруга општине, као и поверене послове из оквира права и дужности Републике, утврђени уставом, Законом и Статутом Принципи финансирања: буџет, пројекти Годишњи планирани расходи за 2014: 413.867.677,00
Име организације: ЈП Дирекција за изградњу општине	Главне активности: 1. изградња саобраћајница, финансирање, изградња и одржавање локалних и некатегорисаних путева, као и улица у насељимана територији општине Мало Црниће 2. изградња водоводне мреже Оснивачи: Општина Мало Црниће Правни оквир: јавно предузеће Број запослених: 5 Основне надлежности: развој локалне заједнице Принципи финансирања: буџет, сопствена средства, пројекти Годишњи планирани расходи за 2014: 167.002.817,00
Име организације: Центар за културу Мало Црниће	Главне активности: Културна делатност Оснивачи: општина Мало Црниће Правни оквир: јавна установа Број запослених: 2 Основне надлежности: култура и сценско музичке делатности, организовање и вођење културних манифестација (Федрас) Принципи финансирања: буџет, донатори Годишњи планирани расходи за 2014: 6.977.000,00
Име организације: Центар за социјални рад	Главне активности: социјална заштита Оснивачи: општина Мало Црниће Правни оквир: јавна установа Број запослених: 7 Основне надлежности: заштита деце и омладине, заштита одраслих и старијих лица Принципи финансирања: буџет, буџет републике Годишњи планирани расходи за 2014: 9.974.500,00
Име организације: Туристичка организација Мало Црниће	Главне активности: промоција туризма и туристичких потенцијала на територији општине Мало Црниће Оснивачи: општина Мало Црниће Правни оквир: јавна установа Број запослених: 2 Основне надлежности: промоција туристичких потенцијала општине, шира пословна политика туризма у региону и шире, подстицање развоја туристичке инфраструктуре Принципи финансирања: буџет, пројекти

	Годишњи планирани расходи за 2014: 4.502.000,00
Име организације: ЈКП Мало Црниће	Главне активности: 1. дистрибуција воде 2. уређење и одржавање паркова, зелених и рекреационих површина Оснивачи: Општина Мало Црниће Правни оквир: јавно предузеће Број запослених: 22 Основне надлежности: развој локалне заједнице Принципи финансирања: буџет, сопствена средства, пројекти Годишњи планирани расходи за 2014: 25.960.000,00
Име организације: Библиотека „Србољуб Митић“	Главне активности: Библиотекарске делатности Оснивачи: Општина Мало Црниће Правни оквир: јавна установа Број запослених: 2 Основне надлежности: Библиотекарске делатности Принципи финансирања: буџет, пројекти Годишњи планирани расходи за 2014: 3.829.000,00
Име организације: Дом здравља	Главне активности: Пружање услуга примарне здравствене заштите Оснивачи: Општина Мало Црниће Правни оквир: јавна установа Број запослених: Основне надлежности: Примарна здравствена заштита Принципи финансирања: буџет, сопствена средства Годишњи планирани расходи за 2014: 10.000.000,00

- **Ниво задовољства квалитетом јавних услуга је добар.**

Током пролећа 2014. године испитивали смо ниво задовољства становништва јавним услугама путем упитника. Резултати показују следеће:

Услуга	1	2	3	4	5
Вртићи					
Основна школа					
Образовање одраслих					
Здравствене услуге и установе					
Уредјеност паркова и зелених површина					
Игралишта за децу					
Уредјеност села					
Одржавање путне мреже					
Доступност и учесталост јавног превоза					
Квалитет воде и водоводне мреже					
Смеће-прикупљање, сортирање и одлагање					
Одржавање гробља					
Спортски објекти и програми					
Библиотека					
Понуда програма за младе					
Јавна безбедност					
Трговачка понуда					

1-недовољан, 2-довољан, 3-добар, 4-врло добар, 5-одличан

Буџетски извори

- *тенденције раста прихода у буџету*

Одлука о буџету јесте акт којим општина за сваку годину одобрава расходе и друге издатке, приходе и друга примања, задуживање и друге финансијске трансакције локалне власти. Буџет се доноси за период од годину дана. Поступак планирања буџета садржи процену примања и издатака исказаних по економској и функционалној класификацији за текуће и капиталне издатке. Капитални издаци су издаци за инфраструктуру, грађевинске објекте, опреме све оне пројекте чији је период коришћења више година.

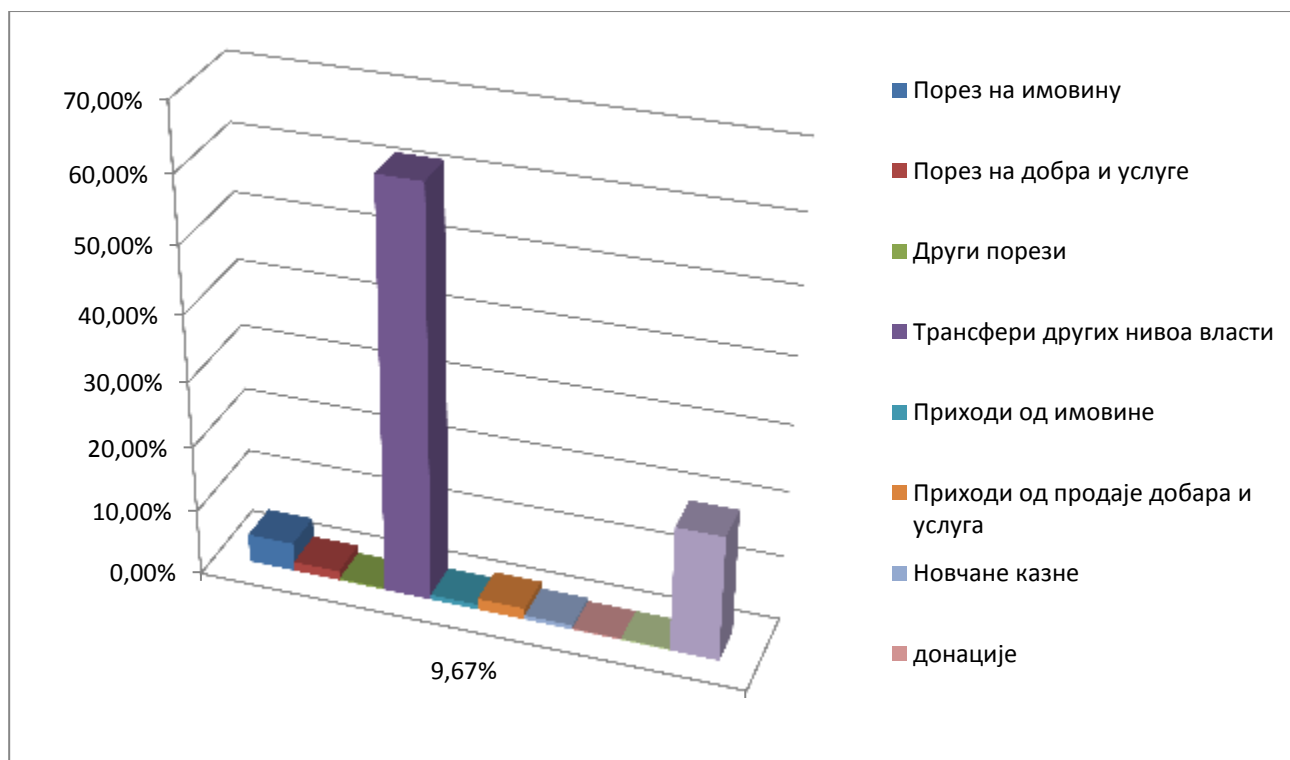
Анализа буџета општине Мало Црниће у протеклих пет година указује на тенденције раста прихода у буџету:

Табела 27: Приходи и примања у протеклих 5 година

Година	Проходи и примања (динара)
2009	165.035.000,00
2010	148.723.127,00
2011	197.874.000,00
2012	254.835.000,00
2013	304.153.064,00
2014	372.828.612,00

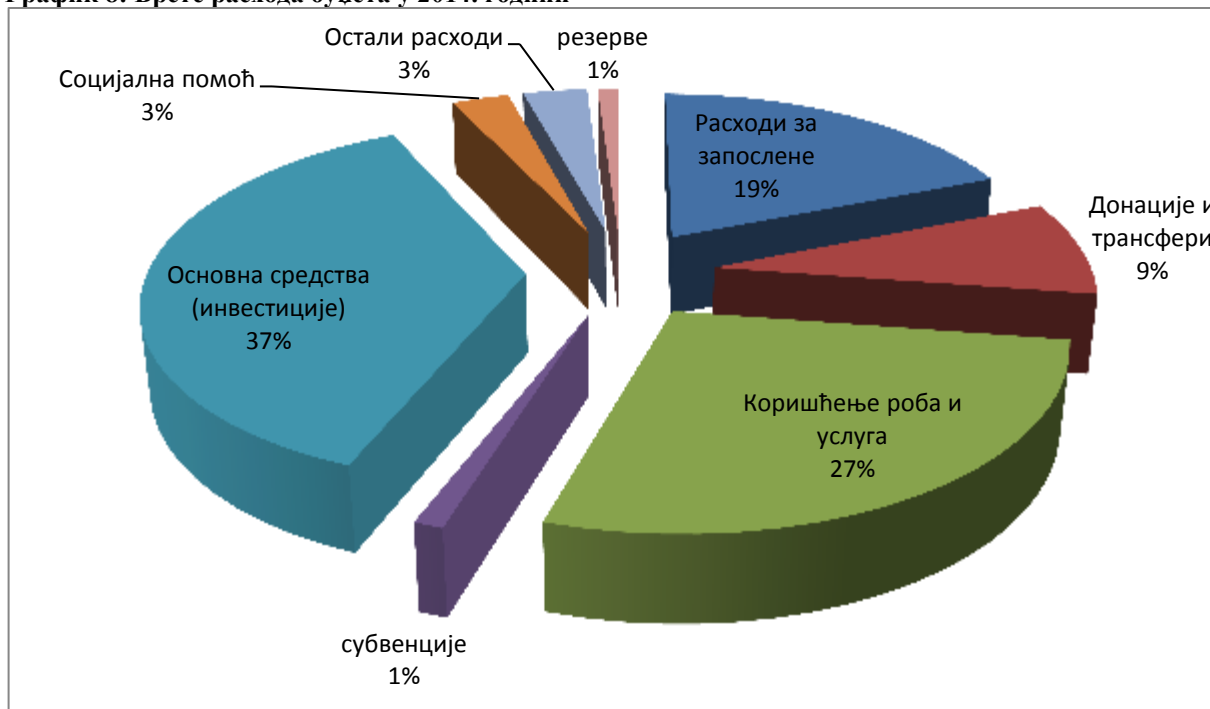
Извор: „Службени гласник општине Мало Црниће“

Грфик ...: Приходи и примања буџета у 2014. години

Извор: Општина Мало Црниће

График 8: Врсте расхода буџета у 2014. години

Извор: Општина Мало Црниће

	Расходи за запослене	Донације и трансфери	Коришћење роба и услуга	субвенције	Основна средства (инвестиције)	Социјална помоћ	Остали расходи	резерве
2014	18,9%	8,48%	27,48 %	1,08%	36,93%	2,88%	3,23%	1,02%

Што се тиче структуре расхода и издвајања за инвестиције по годинама можемо рећи да она бележи константан раст протеклих година у 2009.години издвајања за инвестиције из укупног буџета је 2,71% у 2010.години 4,67%, у 2011.години 30,97%, у 2012.години 15,23%, у 2013.години 36,93% и у 2014. години.

Потребно је да се у наредном периоду издвоји више средстава из буџета за капиталне пројекте. На основу листе приоритета може се направити редослед финансирања с обзиром да су у питању пројекти велике вредности и да је немогуће финансирати све пројекте. Може се планирати задуживање путем зајмова, дугорочних кредита и донација.

SWOT Анализе заједно са главним трендовима и питањима за будућност

CWOT анализа (снаге, слабости, шансе и претње) општине је основни корак у развоју дугорочне развојне стратегије. Заснован је на мишљењу и погледима грађана, политичара и пословних људи као и на аналитичком испитивању тренутне ситуације. У овом поглављу наћи ћете свеобухватан CWOT тренутних предности и недостатака наше општине. Главни CWOT је онда расчлањен на CWOT-ове:

1. Привреда и туризам
2. Пољопривреда
3. Инфраструктура и животна средина
4. Људски ресурси и социјална питања

SWOT анализа општине

СНАГЕ (Strengths)	СЛАБОСТИ (Weaknesses)
• Повољан географски положај, близина ауто-пута и великих река • Развијена мрежа путева, добра повезаност са већим градовима и Београдом • Природни ресурси (језера, нетакнута природа, реке, флора, фауна) • Урађен просторни план општине • Покривеност територије општине услугом одношења смећа • Потписан споразум о оснивању регионалне депоније • Велики број извора пијаће воде и плодног земљишта • Предности мале средине, лако уочавање проблема и брзо решавање • Постојање канцеларије за младе • Постојање основних школа и предшколске установе • Постојање Дома здравља • Улагање капитала повратника из иностранства и мотивација да се укључе у живот заједнице • Туристички потенцијали: манастири Заова и Брадача, Бајлонијев млин 1869, три базена, етно куће • Довољан број расположиве радне снаге • Постојање неискоришћених пољопривредних и привредних објеката: млин Млава и фарме • Изградња Индустријске зоне • Постојање асфалтне базе • Очувана култура, вера, традиција и предузетни дух кроз различите видове удруживања • Могућност наводњавања млавске долине	• Недостатак канализационе мреже • Недовољна информисаност грађана о природним ресурсима општине и могућностима њиховог искоришћења • Непостојање уређене депоније за одлагање отпада • Велики број дивљих депонија • Проблеми водоснабдевања (квалитет воде за пиће) • Нерешени имовинско-правни односи и уситњеност поседа • Лоше стање путне инфраструктуре • Недостатак пројектне документације-пројеката • Недостатак високообразовног кадра и лоша кадровска структура у предузећима и установама • Непостојање базе података корисника и техничка неразвијеност система услуга у области социјалне заштите • Неразвијеност невладиног сектора • Висок степен незапослености и сиромаштва • Неразвијена свест становништва о здравим стилима живота, недовољна укљученост, незаинтересованост у доношењу одлука • Неразвијена инфраструктура у школама (непостојање физкултурних сала) • Старачка структура становништва • Застарела механизација и непостојање система за наводњавање • Недостатак смештајних капацитета • Слаба подршка малим и средњим предузећима • Недостатак финансијских средстава за развој општине

	• Предузеће у стечају млин „Млава“ • Неразвијеност задругарства • Непостојање матичних служби за праћење продуктивности домаћих животиња
МОГУЋНОСТИ (Opportunities)	ПРЕТЊЕ (Threats)
• Коришћење донација и ЈПП за завршетак започетих радова • Покривеност оптичким каблом и сигналом мобилне телефоније • Мрежа далековода у добром стању • Пројекат изградње гасоводне мреже- јужни ток • Приступ националним програмима који промовишу обновљиве изворе енергије • Укључивање у националне програме за повећање енергетске ефикасности • Конкурси министарства за уређење атарских путева • Изградња ветропарка • Подстицај фирми које се баве рециклажом • Постојање и развијеност законских норми • Постојање различитих подстицајних програма Владе • Доступност европских фондова и могућност привлачења инвестиција • Пораст потражње за органском храном • Сарадња са суседним општинама у решавању питања значајних за регион	• Неравномеран регионални развој • Недостатак инвестиција • Климатске промене, учесталост елементарних непогода • Неповољна миграција становништва и „одлив мозга“Спорост администрације и честа промена законске регулативе • Нерационална потрошња разних видова енергије • Опадање наталитета- депопулација подручја • Нестабилна политичка ситуација • Слаба контрола загађивача животне средине • Неконтролисана сеча и деградација шума • Ниске откупне цене пољопривредних производа • Опадање сточног фонда и лош расни састав • Негативни ефекти кризе у свету • Скупи кредити (повећање каматних стопа)

SWOT: Привреда И туризам

СНАГЕ (Strengths)	СЛАБОСТИ (Weaknesses)
• Природни ресурси (језера, нетакнута природа, реке, флора, фауна) • Три базена: Шапине, Аљудово, Смољинац • Етно куће • Бајлонијев млин из 1869. године као туристички потенцијал • Млин „Млава“ као неискоришћен производни потенцијал • Постојање удружења предузетника • Изградња индустријске зоне • Постојање асфалтне базе • Очувано етно наслеђе кроз КУД-ове и удружење жена • Постојање манастира Заова, Брадача • Близина ауто-пута и приступачан географски положај • Традиционалан предузетнички дух • Велики број грађана у дијаспори • Иницијатива и сарадња становништва	• Недостатак финансијских средстава за развој привреде • Слаба подршка малим и средњим предузећима • Недостатак смештајних капацитета у сеоским домаћинствима • Низак ниво свести грађана о ресурсима општине и могућности њиховог искоришћења • Низак ниво образовања

МОГУЋНОСТИ (Opportunities)	ПРЕТЊЕ (Threats)
- Унапређење сарадње републичких власти, агенција и фондова са предузетницима - Привлачење страних инвестиција - Мастер план Стиг-Бељаница- Кучајске планине- пројекти - Доступност европских фондова	- Неповољна миграција становништва - Негативни ефекти кризе у свету - Скупи кредити (повећање каматних стопа)

SWOT: Пољопривреда и рурални развој

CHAGE (Strenghts)	СЛАБОСТИ (Weaknesses)
- Знатне количине плодног земљишта - Довољан број радне снаге - Могућност наводњавања млавске долине - Добар географски положај - Добра снабдевеност репроматеријалом - Добра доступност средствима информисања и покривеност семинарима у вези пољопривреде - Постојање студије о могућностима наводњавања Млавске долине - Завршен поступак комасације	- Опадање сточног фонда - Лош расни састав стоке - Стара и истрошена механизација - Старачка структура становништва - Уситњеност поседа - Нема наводњавања - Слаба организованост у оквиру ратарства и сточарства - Спорост комасације - Непостојање матичних служби за праћење продуктивности домаћих животиња - Непостојање сигурног откупа пољопривредних производа
МОГУЋНОСТИ (Opportunities)	ПРЕТЊЕ (Threats)
- Пораст потражње за органском храном - Програми републике и страних фондова за субвенционисање пољопривреде - Сарадња са суседним општинама по питању могућности наводњавања - Повећање активности Владе за рурални развој - Могућност промене структуре производње - Постојање неискоришћених пољопривредних објеката	- Миграције село-град-иностранство - Елементарне непогоде - Климатске промене - Ниске откупне цене пољопривредних производа

SWOT: Људи (образовање, здравље, социјална питања..)

СНАГЕ (Strengths)	СЛАБОСТИ (Weaknesses)
• Предност мале средине и могућност да се уоче одређени проблеми и да се ради на њиховом решавању • Повољан географски положај и добра повезаност са великим градским центрима • Постојање канцеларије за младе • Постојање и рад основних школа и предшколске установе • Постојање и рад Дома здравља • Млад и образован стручни кадар у институцијама • Улагање капитала повратника из иностранства и мотивација да се укључе у живот заједнице • Постојање установа из области културе спорта и социјалне заштите • Усвојена су оснивачка акта за организовање службе „Помоћ у кући“	• Непостојање базе података корисника социјалне заштите • Неразвијеност невладиног сектора • Висок степен незапослености • Висок степен сиромаштва • Неразвијена свест о здравим стиливима живота • Недовољна укљученост, незаинтересованост, немотивисаност у доношењу одлука • Неразвијена инфраструктура у школама (непостојање физкултурних сала) • Лоша кадровска структура у здравственим установама • Техничка неразвијеност система услуга у области социјалне заштите на локалном нивоу
МОГУЋНОСТИ (Opportunities)	ПРЕТЊЕ (Threats)
• Стручни кадрови • Саветовалиште за младе • Постојање законских норми • Постојање подстицајних програма Владе • Спремност јавног сектора за развој и унапређење здравствене и социјалне заштите • Стварање нових радних места • Самозапошљавање	• Опадање наталитета- депопулација подручја • Миграције • Одлив мозгова • нестабилна политичка ситуација • Недовољно уређеност законске регулативе

SWOT: Окружење, Енергија, Инфраструктура и приступачност

СНАГЕ (Strengths)	СЛАБОСТИ (Weaknesses)
• Дobar географски положај • Развијена мрежа регионалних и локалних путева • Урађен просторни план општине	• Недостатак канализационе мреже • Низак ниво еколошке свести • Не постоји уређена депонија за одлагање отпада

• Близина ауто-пута и великих река • Покривеност територије услугом одношења смећа • Потписан споразум о оснивању регионалне депоније • Велики број извора пијаће воде (за водоснабдевање) • Релативно очувана животна средина и микроклима • Добра комуникација и близина главног града Београда	• Велики број дивљих депонија • Нерационална потрошња разних видова енергије • Проблеми водоснабдевања (квалитет воде за пиће) • Нерешени имовинско- правни односи • Лоше стање путне инфраструктуре • Недовољна искоришћеност медија у области заштите животне средине • Недостатак правно техничке документације- пројеката • Недостатак школованог кадра
МОГУЋНОСТИ (Opportunities)	ПРЕТЊЕ (Threats)
• Коришћење донација и ЈПП за завршетак започетих инвестиција • Изградња ветропарка • Покривеност оптичким каблом и сигналом мобилне телефоније • Пројекат изградње гасоводне мреже- јужни ток • Приступ националним програмима који промовишу обновљиве изворе енергије • Укључивање у националне програме за повећање енергетске ефикасности • Конкурси министарстава за уређење атарских путева • Подстицај фирми које се баве рециклажом	• Неравномеран регионални развој • Недостатак инвестиција • Глобално загревање • Недостатак финансијских средстава • Миграција становништва • Спорост администрације • Честа измена законске регулативе • Слаба контрола коришћења загађивача животне средине • Неконтролисана сеча и деградација шума • Неадекватна покривеност далеководном мрежом

Закључци: конкурентне предности, главни трендови, могуће интервенције

Засновано на социо-економској анализи животне средине и СВОТ-а, размотрени су главни правци и могућности деловања у општини Мало Црниће.

- **Закључак 1:** Недовољно искоришћени природни ресурси погодују развоју пољопривреде. Неопходно је повећати конкурентност пољопривреде која је ниска због мале величине газдинстава и старе механизације. Искористити незагађену, здраву животну средину за развој органске производње и економски профитабилних култура које имају добар тржишни потенцијал. Развити агро-бизнис зону у оквиру Индустијске зоне Салаковац, као и покренути приватизацију постојећих пољопривредних и прерађивачких капацитета.
- **Закључак 2:** Добар географски положај, здрава и чиста средина, као и многобројни манастири и културне манифестације погодују развоју туризма. За развој туризма неопходно је изградити туристичку инфраструктуру, подршка организационим структурама (пре свега ТО) путем преноса знања и професионалног развоја становништва у области промоције сеоског туризма.

- **Закључак 3:** Зауставити миграције и пружити шансу за рад младима, али и пружити социјалну помоћ старима. Општина Мало Црниће као рурално подручје тренутно је неатрактивна за живот младих. Треба усмерити пажњу на развој предузетништва у сеоском туризму, екопољопривреди и мањим занатима у руралној средини како би се решио велики проблем незапослености. С друге стране треба ојачати структуре социјалне и здравствене заштите како би старо и социјално угрожено становништво дошло до адекватних третмана.
- **Закључак 4:** Ако је знање темељ развоја сваког друштва, забрињава низак ниво образованости становништва у општини Мало Црниће. Образовна структура је испод републичког просека, а евидентан је и велики проценат неписмених. Такође постоји проблем неусклађености образовних профила и потребе привреде за новим технолошким знањима. У превазилажењу овог проблема треба покренути пројекте неформалног образовања, развити програме специјализованих знања, вештина и образовних профила у складу са потребама привреде.
- **Закључак 5:** Велики проблем животној средини у општини Мало Црниће представља лоша комунална инфраструктура. Неопходно је изградити канализациону и водоводну мрежу у насељима, као и капацитете за прочишћавање отпадних вода. Као проблем у овој области јавља се и нерешено питање одлагања чврстог отпада. Неопходна је изградња депоније и уклањање дивљих депонија са територије општине.

Стратегија: Визија, Мисија, Циљеви и Приоритети

Анализа стања општине, као и знање и искуство заинтересованих страна представљено кроз SWOT анализу, били су главни носиоци израде стратегије у општини Мало Црниће.

Визија

„Општина Мало Црниће заједница здравих, предузимљивих и успешних људи који живе у селима са развијеном привредом и пољопривредом као посебном граном, уређеном инфраструктуром, очуваном природом, културом и традицијом“.

Визија општине Мало Црниће дефинисана је на састанку радних група и усвојена на Партнерском савету. Идеју за формулисање визије дала је свака од 4 радне групе. Све 4 верзије биле су садржајне обухватајући све области развоја и напретка заједнице, привреду, пољопривреду, екологију, туризам, услуге. Усвојена визија проистекла је сублимацијом предлога.

Радне групе су дефинисале реченицу која ће служити као слоган:

„ОСТАЈМО ОВДЕ“

Визија обухвата све заинтересоване стране водећи рачуна о њиховој сатисфакцији, културном наслеђу и очувању животног простора, чинећи сваког појединца срећним и задовољним. Овако формулисана визија свакако се чини преамбициозном и недостижном у периоду предвиђеном овом стратегијом, али њена реализација ће представљати задатак, жеље и тежње свих нас у ближој и даљој будућности.

Мисија и Вредности

Општина Мало Црниће, укључујући све општинске службе и органе као главне заинтересоване за спровођење визије и циљева стратегије служиће се следећом мисијом:

МИСИЈА

„Општина Мало Црниће ће ефикасним коришћењем инвестиционих фондова, донаторских и личних улагања, планским упошљавањем стручних кадрова и систематским развојем пољопривреде, мале привреде и инфраструктуре допринети бољем животу грађана“

У остварењу мисије, поштоваћемо следеће вредности:

1. Доступност услуга грађанима
2. Рад у најбољем интересу грађана
3. Одговорност
4. Образованост
5. Учествовање грађана у доношењу одлука
6. Савесно коришћење ресурса
7. Отвореност и транспарентност

Стратешки Циљеви, Приоритети и Мере

Циљевима и приоритетима желимо јасније да прикажемо правце развоја у наредне 4 године. У циљу реализације визије, наша заједница је поставила 4 стратешка циља и 4 приоритетна подручја (основе развоја).

Слика 7: Наша стратегија

ВИЗИЈА: „Општина Мало Црниће заједница здравих, предузимљивих и успешних људи који живе у селима са развијеном привредом, уређеном инфраструктуром, очуваном природом, културом и традицијом“. СЛОГАН: „ОСТАЈМО ОВДЕ“			
ЦИЉ 1. Развој инфраструктуре кроз очување природних ресурса и развијање система за подизање нивоа еколошке свести грађана.	ЦИЉ 2. Развити успешну заједницу кроз доступност услуга, знања и информација	ЦИЉ 3. Претварање језера и манастира у туристичке потенцијале и повећање запослености кроз развој сеоског туризма и предузетништва.	ЦИЉ 4. Створити климу за економски профитабилну пољопривреду
ПРИОРИТЕТ 1. Развој инфраструктуре и заштите животне средине.	ПРИОРИТЕТ 2. Одговорна, предузимљива и срећна заједница	ПРИОРИТЕТ 3. Повећање броја туриста и радних места	ПРИОРИТЕТ 4. Повећање приноса агротехничким мерама
МЕРЕ: - Изградња водовода и канализације - Изградња гасовода - Изградња и реконструкција путева - Повећање безбедности у саобраћају - Подстицање рециклаже отпада - Унапређење комуналних услуга	МЕРЕ: - Унапређење здравствене и социјалне заштите - Развој услуга за старе - Адаптација и опремање образовних установа - Даљи развој културног стваралаштва и традиције - Информисање и анимирање грађана за развој заједнице - Развој спорта - Развој месних заједница	МЕРЕ: - Привлачење инвестиција - Израда пројеката и пројектне документације - Развој предузетништва кроз развој и изградњу туристичких локалитета - Развој предузетништва за младе - Развој сеоског и верског туризма - Ревитализација језера и уређење купалишта - Промоција туристичких потенцијала општине	МЕРЕ: - Едукација пољопривредних произвођача - Промена структуре пољопривредне производње - Осавремењавање механизације - Успостављање система наводњавања - Оснивање прерађивачких фирми, развој задругарства - Повећање сточног фонда - Подстицај пољопривредних произвођача субвенцијама и повољним кредитима

Приоритетне Области и Мере деловања

Приоритетна Област 1: **Развој инфраструктуре и заштите животне средине**

Важност овог приоритета огледа се у заштити животне средине, очувању природних ресурса и развоју инфраструктуре. Овај приоритет реализоваће се изградњом водоводне, канализационе и гасоводне мреже, изградњом и реконструкцијом путева,

решавањем питања одлагања отпада као и изградњом планских и урбанистичких докумената и унапређењем комуналних услуга.

Мера 1.1. Изградња водовода и канализације

Опис: Ова мера подразумева даље ширење водоводне мреже и изградњу канализационе мреже

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014.	2019
- укупан број домаћинстава прикључених на водоводни систем		
- укупан број домаћинстава прикључених на канализациони систем	0	100

Мера 1.2. Изградња гасовода

Опис: Ова мера подразумева изградњу мреже гасовода на територији општине Мало Црниће

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
Мрежа гасовода у км	0	2

Мера 1.3. Изградња и реконструкција путева

Опис: Ова мера подразумева изградњу и реконструкцију путева локалног карактера

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
- изграђени и реконструисани путеви локалног значаја		

Мера 1.4. Повећање безбедности у саобраћају

Опис: Ова мера подразумева спровођење обавеза ЛС по Закону о безбедности саобраћаја: саобраћајна

сигнализација и сл.

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
-----------------------	-----------------------------------	------

Број постављене саобраћајне
сигнализације

1.5 Подстицање рециклаже отпада

Опис: Ова мера подразумева
решавање свих питања
везаних за одлагање отпада

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
-----------------------	-----------------------------------	------

Смањена количина одложеног
отпада

1.6 Унапређење комуналних услуга

Опис: Ова мера подразумева
повећање капацитета ЈКП

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
-----------------------	-----------------------------------	------

Повећање капацитета ЈКП

Приоритетна Област 2: Одговорна, предузимљива и срећна заједница

Важност овог приоритета огледа се у развоју руралне заједнице и доступности услуга, знања и информација. Овај приоритет оствариће се унапређење здравствене и социјалне заштите, опремање школских и предшколских установа, подстицање културног стваралаштва, унапређење ефикасности локалне самоуправе.

Мера 2.1. Унапређење здравствене и социјалне заштите

Опис: Ова мера подразумева
напредак у квалитету
пружених услуга у здравству и
социјалној заштити

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
-----------------------	-----------------------------------	------

- број реновираних здравствених
установа
- број понуђених нових услуга
социјалне заштите

Мера 2.2. Развој услуга за старе

Опис: Ова мера подразумева подизање капацитета услуге «Помоћ у кући»

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
-----------------------	-----------------------------------	------

Број упослених герентодомаћица

Број корисника услуге

Мера 2.3. Адаптација и опремање образовних установа

Опис: Ова мера подразумева модернизацију образовних институција

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
-----------------------	-----------------------------------	------

- број модернизованих образовних установа

Мера 2.4. Даљи развој културног стваралаштва и традиције

Опис: Ова мера подразумева реализацију пројеката везаних за очувања културе и традиције

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
-----------------------	-----------------------------------	------

Број реализованих пројеката везаних за очување традиције и културе

0

5

Мера 2.5. Информисање и анимирање грађана за развој заједнице

Опис: Ова мера се односи на модернизацију и повећање ефикасности локалне самоуправе

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
-----------------------	-----------------------------------	------

Број реализованих пројеката на осавремењавању рада локалне

Мера 2.6. Развој спорта

Опис: Ове мера се односи на унапређење и развој спортских садржаја и објеката

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
-----------------------	-----------------------------------	------

Број реализованих пројеката за унапређење спорта

Број адаптираних и играђених спортских објеката

Мера 2.7. Развој месних заједница

Опис: Ова мера се бави објеката и јавних површина у месним заједницама

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
-----------------------	-----------------------------------	------

Број уређених објеката и површина месних заједница

Приоритетна Област 3: Повећање броја радних места и туриста

Важност овог приоритета огледа се кроз повећање броја радних места развојем предузетништва. Реализација овог приоритета ићи ће кроз привлачење инвестиција, развој предузетништва за младе и у туризму.

Мера 3.1. Привлачење инвестиција

Опис: Ова мера се односи на стварање повољних услова за инвестирање

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
-----------------------	-----------------------------------	------

Површина земље опремљена за инвестиције у ха

Мера 3.2. Израда пројектне документације

Опис: Ова мера подразумева израду пројеката у области

туризма и привреде		
Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
Број урађене пројектне документације		

Мера 3.3. Развој предузетништва кроз развој и изградњу туристичких локалитета

Опис: Ова мера се бави могућностима развоја туризма на територији општине

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
Број формираних туристичких бренд дестинација		
Број регистрованих предузетника у туризму		

Мера 3.4. Развој предузетништва за младе

Опис: Ова мера подразумева оспособљавање младих за развој предузетништва

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
Број младих укључених у програме подршке предузетништву		

Мера 3.5. Развој сеоског и верског туризма

Опис: Ова мера се бави могућностима и правцима развоја сеоског и верског туризма

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
- број туриста		
- број регистрованих домаћинстава за бављење туризмом		

Мера 3.6. Ревитализација језера и уређење купалишта

Опис: Ова мера се бави могућностима ревитализације језера и уређења купалишта

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
Број ревитализованих језера		
Број уређених купалишта		

Приоритетна Област 4: Економски профитабилна пољопривреда

Важност овог приоритета огледа се кроз осавремењавање и развој пољопривредне производње, кроз едукацију пољопривредних произвођача, примену савремених агротехничких мера и механизације.

Мера 4.1. Едукација пољопривредних произвођача

Опис: Ова мера подразумева одржавање семинара и трибина за едукацију становништва из области пољопривреде

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
Број одржаних семинара		
Број едукованих пољопривредника		

Мера 4.2 . Промена структуре пољопривредне производње

Опис: Ова мера се бави могућностима производње економских исплативих култура

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
Број хектара засађених новим исплативим културама		

Мера 4.3. Осавремењавање механизације

Опис: Ова мера се бави могућностима помоћи произвођачима да обнове механизацију

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
Број набављене нове механизације		

Мера 4.4. Успостављање система наводњавања

Опис: Ова мера се бави могућностима наводњавања млавске и стишке равнице

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
Број хектара покривених мрежом за наводњавање		

Мера 4.5. Оснивање прерађивачких фирми, развој задругарства

Опис: Ова мера се бави могућностима оснивања фирми за прераду сирових пољ. Производа као и развој задругарства

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
Број основаних фирми		
Број регистрованих задруга		

Мера 4.6. Повећање сточног фонда

Опис: Ова мера се бави подстицајима у развоју сточарства

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
-----------------------	-----------------------------------	------

Мера 4.7. Подстицај пољопривредних произвођача субвенцијама и повољним кредитима

Опис: Ова мера се бави могућностима помоћи произвођачима у финансијама

Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци 2014	2019
-----------------------	-----------------------------------	------

Број пољопривредника којима су одобрени подстицаји

Интерсекторске теме

Ово поглавље ће дати свеукупну оцену стратегије, обзирно на равноправност полова, животну средину, просторно планирање и смањење сиромаштва.

7.1. Родна равноправност и смањење сиромаштва

Приоритетна област	Мера	Усклађеност са приоритетима националне стратегије за смањење сиромаштва				Географски и еколошки аспект		Аспект родне равноправности: доношење одлука, еколошки развој	Социјална укључивост: потенцијални трошак/ добит од акције
		Везано са повећаним могућностима запошљавања (предузетништво и МСП)	Везано за повећану ефикасност социјалне заштите и подршке (већа покривеност и квалитет)	Везано за здравствену заштиту угрожених група (примарна и превентивна)	Везано за образовање угрожених група (укљученост и тржишна оријентација)	Регионални, рурални и урбани аспект сиромаштва/социјалне укључености	Еколошки аспект смањења сиромаштва		
1. Развој инфраструктуре и заштите животне средине	1.1 Изградња водоводне и канализационе мреже	Бп	0	Бп	0	Бпс	Бпс	Бге	СИГп
	1.2 Изградња гасовода	Бп	0	0	0	Бпс	Бпс	Бге	СИГп
	1.3 Изградња и реконструкција путева	Бп	0	Бпс	0	Бпс	Бп	Бге	0
	1.4 Повећање безбедности у саобраћају	Бпс	0	0	0	Бпс	Бпс	Бге	0
	1.5 Подстицање рециклаже отпада и друге мере заштите животне средине	Бп	0	0	0	Бп	Бп	Бге	СИГп

Приоритетна област	Мера	Усклађеност са приоритетима националне стратегије за смањење сиромаштва				Географски и еколошки аспект		Аспект родне равноправности: доношење одлука, еколошки развој	Социјална укључивост: потенцијални трошак/ добит од акције
		Везано са повећаним могућностима запошљавања (предузетништво и МСП)	Везано за повећану ефикасност социјалне заштите и подршке (већа покривеност и квалитет)	Везано за здравствену заштиту угрожених група (примарна и превентивна)	Везано за образовање угрожених група (укљученост и тржишна оријентација)	Регионални, рурални и урбани аспект сиромаштва/социјалне укључености	Еколошки аспект смањења сиромаштва		
	1.6 Унапређење комуналних услуга	0	0	Бп	0	Бп	Бп	Бге	СИГп
2. Одговорна, предузимљива и срећна заједница	2.1 Унапређење здравствене и социјалне заштите	Бп	Бпс	Бпс	0	Бпс	0	Бге	СИГп
	2.2 Развој услуга за старе	Бп	Бпс	Бпс	0	Бпс	0	Бге	СИГп
	2.3 Адаптација и опремање образовних установа	0	0	0	Бп	Бпс	0	0	0
	2.4 Даљи развој културног стваралаштва и традиције	0	0	0	0	0	0	Бге	0
	2.5 Информисање и анимирање грађана за развој заједнице	Бпс	Бс	0	Бп	Бп	Бп	Бге	СИГп
	2.6 Развој спорта	0	0	0	0	0	0	Бге	0
	2.7 Развој месних заједница	0	0	0	0	0	0	Бге	0
3. Повећање броја туриста и	3.1 Привлачење инвестиција	Бп	0	0	Бп	Бпс	Бпс	Бге	СИГп
	3.2 Израда пројектне	Бп	0	0	Бп	Бпс	Бпс	Бге	СИГп

Приоритетна област	Мера	Усклађеност са приоритетима националне стратегије за смањење сиромаштва				Географски и еколошки аспект		Аспект родне равноправности: доношење одлука, еколошки развој	Социјална укључивост: потенцијални трошак/ добит од акције
		Везано са повећаним могућностима запошљавања (предузетништво и МСП)	Везано за повећану ефикасност социјалне заштите и подршке (већа покривеност и квалитет)	Везано за здравствену заштиту угрожених група (примарна и превентивна)	Везано за образовање угрожених група (укљученост и тржишна оријентација)	Регионални, рурални и урбани аспект сиромаштва/социјалне укључености	Еколошки аспект смањења сиромаштва		
радних места	документације								
	3.3 Развој предузетништва кроз развој и изградњу туристичких локалитета	Бп	0	0	0	Бп	0	0	0
	3.4 Развој предузетништва за младе	Бпс	0	0	Бпс	0	Бс	Бге	СИГп
	3.5 Развој сеоског и верског туризма	Бп	0	0	0	Бп	0	0	0
	3.6 Ревитализација језера и уређење купалишта	Бп	0	0	0	Бп	0	0	0
4. Повећање приноса агротехничким мерама	4.1 Едукација пољопривредних произвођача	Бпс	Бс	0	Бп	Бп	Бп	0	СИГп
	4.2 Промена структуре пољопривредне производње	Бпс	Бс	0	Бп	Бп	Бп	0	СИГп
	4.3 Осавремењавање механизације	Бпс	Бс	0	Бп	Бп	Бп	0	СИГп
	4.4 Успостављање	Бпс	0	0	0	Бп	0	0	СИГп

Приоритетна област	Мера	Усклађеност са приоритетима националне стратегије за смањење сиромаштва				Географски и еколошки аспект		Аспект родне равноправности: доношење одлука, еколошки развој	Социјална укључивост: потенцијални трошак/ добит од акције
		Везано са повећаним могућностима запошљавања (предузетништво и МСП)	Везано за повећану ефикасност социјалне заштите и подршке (већа покривеност и квалитет)	Везано за здравствену заштиту угрожених група (примарна и превентивна)	Везано за образовање угрожених група (укљученост и тржишна оријентација)	Регионални, рурални и урбани аспект сиромаштва/социјалне укључености	Еколошки аспект смањења сиромаштва		
	система наводњавања								
	4.5 Оснивање прерађивачких фирми и развој задругарства	Бпс	Бс	0	Бп	Бп	Бп	0	СИГп
	4.6 Повећање сточног фонда	Бпс	Бс	0	0	Бп	Бп	0	СИГп
	4.7 Подстицај пољопривредних произвођача субвенцијама и повољним кредитима	Бпс	Бс	0	Бп	Бп	Бп	0	СИГп

Бп- корист за смањење сиромаштва

Бс- корист за социјалну укљученост

Бпс- Корист за смањење сиромаштва/ социјална укљученост

Бге- Корист за родну равноправност

Цп- штета за смањење сиромаштва

Цс- штета за социјалну укљученост

Цпс- штета за смањење сиромаштва/социјалну укљученост

0- не очекује се утицај

СИГп- важна мера у смислу смањења сиромаштва

СИГс- важна мера у смислу утицаја на социјалну укљученост

СИГпс- важна мера у смислу смањења сиромаштва/ социјалну укљученост

7.2. Животна средина и просторно и урбано планирање

Приоритет	Мера		Утицај на коришћење земљишта и инфраструктуру	Утицај на очување животне средине	Утицај на просторно и урбано планирање	Утицај на природно и културно наслеђе	Потенцијална штета/корист акције на животну средину
1. Развој инфраструктуре и заштита животне средине	1.1	Изградња водовodne и канализационе мреже	+	+	+	+	Значајна корист
	1.2	Изградња гасовода	+	+	+	0	Значајна корист
	1.3	Изградња и реконструкција путева	+	0	+	0	0
	1.4	Повећање безбедности у саобраћају	+	+	+	0	Значајна корист
	1.5	Подстицање рециклаже отпада и друге мере заштите животне средине	+	+	+	0	Значајна корист
	1.6	Унапређење комуналних услуга	+	+	+	0	Значајна корист
2. Одговорна, предузимљива и срећна заједница	2.1	Унапређење здравствене и социјалне заштите	0	0	0	0	0
	2.2	Развој услуга за старе					
	2.3	Адаптација и опремање образовних установа	0		0		0
	2.4	Даљи развој културног стваралаштва и традиције	0		0		0
	2.5	Информисање и анимирање грађана за развој заједнице	0		0		0
	2.6	Развој спорта	0		0		0
	2.7	Развој месних заједница	+	+	+	+	Значајна корист
3. Повећање броја туриста и радних места	3.1	Привлачење инвестиција	-	+	+	0	0
	3.2	Израда пројектне документације	+	+	+	+	+
	3.3	Развој предузетништва кроз развој и изградњу туристичких локалитета	+	+	+	+	Значајна корист
	3.4	Развој предузетништва за младе	0	0	0	0	0
	3.5	Развој сеоског и верског туризма	+	+	+	+	Значајна корист

	3.6	Ревитализација језера и уређење купалишта	+	+	+	0	Значајна корист
4. Повећање приноса агротехничким мерама	4.1	Едукација пољопривредних произвођача	0	0	0	0	0
	4.2	Промена структуре пољопривредне производње	+	+	0	0	0
	4.3	Осавремењавање механизације	+	0	0	0	0
	4.4	Успостављање система наводњавања	+	+	0	0	0
	4.5	Оснивање прерађивачких фирми, развој задругарства	+	0	0	0	0
	4.6	Повећање сточног фонда	0	0	0	0	0
	4.7	Подстицај пољопривредних произвођача субвенцијама и повољним кредитима	0	0	0	0	0

Легенда:

+ усклађено, позитивна веза

- није усклађено

0- нема утицаја

Имплементација (следећи корак)

Развијање стратегије није крај процеса. То је почетак његовог најтежег дела – имплементације. То је обавеза према нашим становницима и грађанима тако да предложемо:

- Језгро стратешког тима је ЛЕР координатор под одговорношћу координатора стратегије и координатора радних група.
- Постојећи партнерски савет и радне групе остају као тела одговорна за надгледање имплементације стратегије.
- Треба успоставити систем мониторинга и евалуације
- Координатор стратегије треба да извештава на сваких шест месеци партнерски савет, а годишње скупштину општине о свом напредовању.
- Акциони план је преправљен и допуњен сваке године.
- Стратегија се сматра главном основом за буџет, просторно планирање као и друге секторске програме.

Институционални оквир

Будућа улога и задаци појединих формираних структура је :

- Партнерског савета
 - да прати имплементацију стратегије и извештава општинско веће
 - да одговори на потребе ЛЕР координатора у смислу доношења неопходних Одлука при реализацији појединих пројеката
- Радних група
 - координатори радних група прате имплементацију пројеката из делокруга приоритета своје радне групе
 - састављају и подносе извештаје радној групи о напредовању имплементације стратегије
- Координатора и тима за израду/имплементацију стратегије:

Активности којима ће се бавити ЛЕР Координатор биће усмерене на сарадњу са страним инвеститорима, министарствима Републике Србије, преко конкурсана на расписане огласе, као и сарадња са приватним предузетницима, удружењима грађана и НВО.

Делатности ЛЕР КООРДИНАТОРА:

- писање предлога пројеката за потребе Општинске управе, јавних предузећа, грађана и НВО.
- праћење реализације пројеката
- ангажовање експерата за специфичне потребе појединих пројеката
- успостављање и одржавање контаката са донаторима
- промоција потенцијала општине
- пружање помоћи и израда планских докумената
- састављање извештаја и извештавање Партнерског савета о имплементацији стратегије

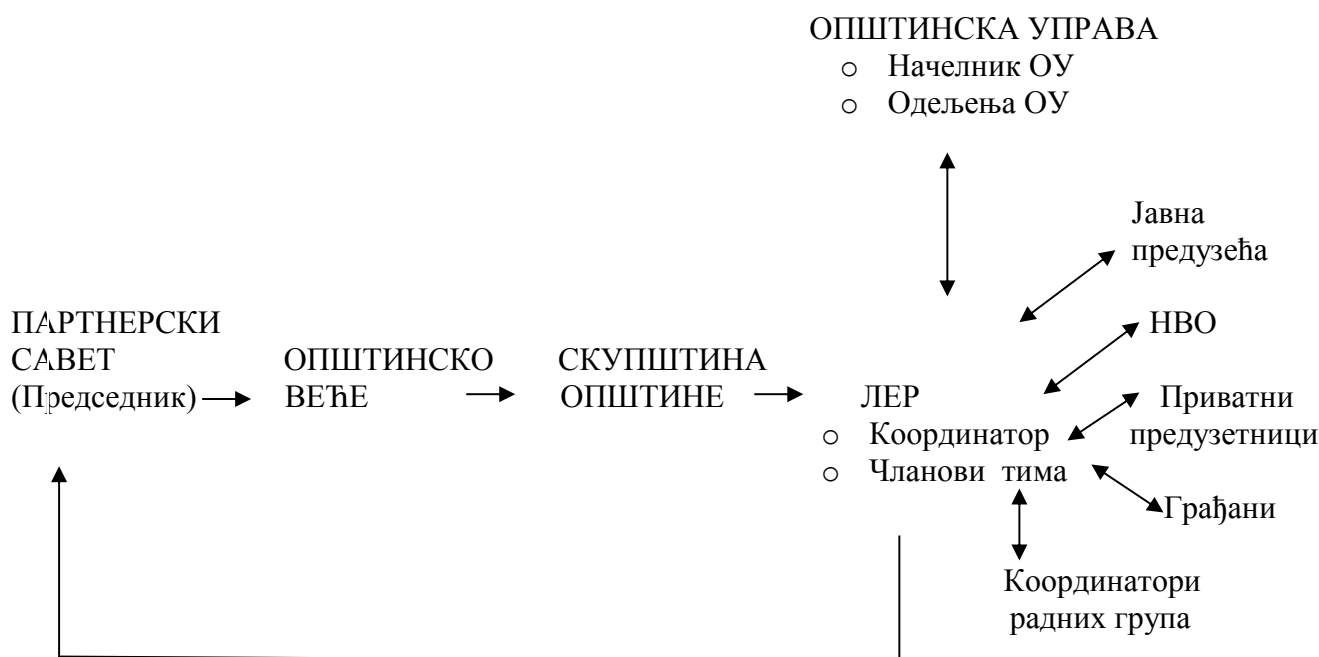

График 9: органограм за имплементацију

Међуопштинска и међународна сарадња

Данас је једној савременој општини неопходно да се отвори према суседним општинама, регионима и другим прекограничним и међународним територијама. Како се у наредном периоду очекује повећање средстава ЕУ за подстицање међународне сарадње, тако је већ данас неопходно започети са јачањем међународних контаката.

Општина Мало Црниће ће своју сарадњу остваривати на два нивоа:

- Са сличним општинама у земљи
- Са сличним општинама у иностранству

Сврха сарадње биће размена искустава, праћење трендова развоја општина, као и појединачних сектора у општини, развој заједничких пројеката за реализацију Стратегије одрживог развоја општине Мало Црниће.

Мониторинг и евалуација

Општинско веће и Скупштина општине су одговорна тела за **надгледање** постигнутих резултата. Надгледање ће ићи на два нивоа:

Ревизија Стратегије: мониторинг индикатора на нивоу мера. Годишњи извештај који садржи анализу и закључке доставиће се председнику општине, партнерском савету, општинском већу и скупштини општине до краја јуна за претходну годину. Извештај мора укључити дефиницију индикатора, њихове историјске вредности у претходним

годинама, њихове тренутне и циљане вредности. Извештај би требао представљати улазне податке за ревизију вишегодишњег акционог плана као и за планирање буџета.

Надгледање пројекта (Акциони план): тиче се надгледања напретка у спровођењу пројекта који су предложени у вишегодишњем акционом плану. Углавном се фокусира на благовремени развој пројекта и проверу зрелости пројекта као и на обезбеђивање финансијских средстава за главне пројекте. Мониторинг на нивоу пројекта вршиће начелник општинске управе.

Сваке године, након допуне вишегодишњег акционог плана и усвајања општинског буџета, све јединице и одељења које руководе одређеним пројектима, морају да доставе координаторима нацрт пројекта (project fich), укључујући план за мониторинг и евалуацију за сваки појединачно. Координатор сазива редовни састанак пројектних менаџера на месечном нивоу.

Прелазна евалуација ће се урадити 2017. године, а ех-пост након завршетка периода за који је рађена стратегија.

Јавност и информисање

О информацијама везаним за имплементацију Стратегије одрживог развоја општине Мало Црниће јавност ће бити благовремено информисана у складу са динамиком планираних активности, уз помоћ локалних ТВ и радио станица, новина, билтена, јавних трибина и сл. За односе са јавношћу биће задужен ПР општине Мало Црниће, координатор Стратегије одрживог развоја, као и ЛЕР координатор у складу са својим задужењем о промоцији потенцијала општине и састављања извештаја о напретку Стратегије.

Приликом информисања грађана о актуелностима везаним за Стратегију одрживог развоја општине Мало Црниће, грађанима ће се уједно и упутити позив да узму активно учешће у реализацији постојеће Стратегије и њеном иновирању предлагањем нових идеја.

Литература

- Водич за општинско развојно планирање, МСПНЕ Програм, Октобар 2007
- Општински развојни програм, Elaboration of the municipal strategic development plan document, methodology and approach, MSP, Novembar 2007
- The led toolkit, VNG international
- The manual of Strategic planning for local economic development, A Resource Guide for local governments and civil society organizations, William Trousdale, UN-HABITAT, Ecoplan International, Inc., November 2003
- Статистички годишњаци
- Интернет

Прилози

Анекс 1: Акциони план укључујући временски распоред и финансијски план